

ΑΡΜΟΝΙΑ

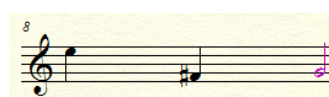
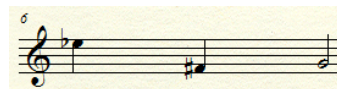
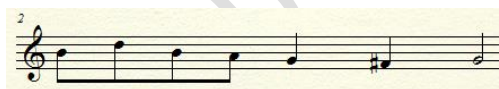
Γ' Λυκείου

Μάθημα 1^ο

Επανάληψη στις κλίμακες

Τρελές ασκήσεις στις κλίμακες

1. Ποια είναι η σειρά των κλιμάκων με διέσεις ;
2. Ποια είναι η σειρά των κλιμάκων με υφέσεις ;
3. Τι γνωρίζετε για τον κύκλο των πεμπτών ; μπορείτε να τον ζωγραφίσετε ;
4. Ποιες κλίμακες έχουν στο όνομά τους διέση ;
5. Ποιες κλίμακες έχουν στο όνομά τους ύφεση ;
6. Πόσες είναι οι κλίμακες ;
7. Σε πόσες και ποιες κλίμακες ανήκει μια Μείζονα συγχχορδία ;
8. Σε πόσες και ποιες κλίμακες ανήκει μια ελάσσονα συγχχορδία ;
9. Σε πόσες και ποιες κλίμακες ανήκει μια ελαττωμένη συγχχορδία ;
10. Σε πόσες και ποιες κλίμακες ανήκει μια Αυξημένη συγχχορδία ;
11. Τι είναι πάντα μια Μείζονα συγχχορδία με 7^η μικρή ;
12. Τι είναι πάντα μια ελαττωμένη συγχχορδία με 7^η μικρή ;
13. Τι είναι πάντα μια ελαττωμένη συγχχορδία με 7^η ελαττωμένη ;
14. Να γράψετε τον πίνακα των ειδών των τρίφωνων συγχχορδιών και στους δύο τρόπους.
15. Ποιες είναι οι εναρμόνιες Μείζονες και ελάσσονες κλίμακες ;
16. Υπάρχουν κλίμακες με διπλά σημεία αλλοίωσης ; (εκτός από τις φανταστικές)
17. Να σχηματίσετε την αρμονική και μελωδική do-. Να την συγκρίνετε με την Do+. Να γράψετε τις παρατηρήσεις σας.
18. Μια δεσποζούσα τι διαστήματα 3^{ης}, 5^{ης}, 7^{ης} και 9^{ης} περιλαμβάνει στους δύο τρόπους;
19. Σε ποιες κλίμακες μπορούν να ενταχτούν τα παρακάτω μελωδικά σχήματα και σε ποιες βαθμίδες ;

Ας κάνουμε μια επανάληψη

1. Έκταση φωνών

2. Μελωδικές κινήσεις των φωνών

Απαγορεύονται:

7^η Μεγάλη

Όλα τα αυξημένα και ελαττωμένα

Κατ' εξαίρεση τα ελαττωμένα διαστήματα επιτρέπονται να σχηματιστούν μελωδικά προς τα κάτω, όταν ο κάτω φθόγγος είναι ο προσαγωγέας που οδηγείτε στη συνέχεια στην τονική ή ο φθόγγος αλλοιωμένης συγχορδίας.

3. Καταστάσεις συγχορδιών :

- ευθεία (5 ή 5/3) : Στον μπάσο ο θεμέλιος φθόγγος
- A' αναστροφή (6 ή 6/3) : Στον μπάσο η 3^η της συγχ. Όταν πρόκειται για κύριες συγχορδίες (I , IV , V) αποφεύγετε ο διπλασιασμός της τρίτης και διπλασιάζουμε την θεμέλιο ή την 5^η. Όταν όμως πρόκειται για τις δευτερεύουσες κατά κανόνα την 3^η.
- B' αναστροφή (6/4) : Στον μπάσο η 5^η της συγχ.

Χρησιμοποιείται : Ως πτωτικό στο ισχυρό μέρος του μέτρου (II₆ - I_{6/4} - V - I), ως διαβατικό (π.χ. I - V_{6/4} - I₆), ως ποικιλιματικό σε ασθενή ή δευτερεύοντα μέρη του μέτρου.

4. Συγχορδίες με 7^η

Χρειάζονται όλες προετοιμασία εκτός από την V_η και την VII_η. Πάντα η 7^η λύνεται βηματικά προς τα κάτω.

Καταστάσεις :

- Ευθεία (7)
- A' αναστροφή (6/5)
- B' αναστροφή (6/4/3 ή 4/3)
- Γ' αναστροφή (6/4/2 ή 4/2 ή 2) στον μπάσο η 7^η.

5. Η V_9 με $9^{\text{η}}$

Παραλείπουμε την $5^{\text{η}}$. Η $9^{\text{η}}$ μπαίνει στη σοπράνο και απέχει πραγματική $9^{\text{η}}$ και όχι $2^{\text{η}}$ από το θεμέλιο φθόγγο. Λύνεται βηματικά προς τα κάτω.

Καταστάσεις :

- i) *Ευθεία* (9)
- ii) *A' αναστροφή* (7/6/5)
- iii) *B' αναστροφή* (5/6/4) να αποφεύγεται
- iv) *Γ' αναστροφή* (10/4/2 ή 4/3/2)

6. Πτώσεις

- i) *Αυθεντική* (V - I) Μερικές μορφές : II - V - I , IV - V - I, II - $I_{6/4}$ - V - I , IV - $I_{6/4}$ - V - I
- ii) *Ατελής* (V - I6).
- iii) *Ημιτελής* (V) Μερικές μορφές : I - V , IV - $I_{6/4}$ - V κ.λπ.
- iv) *Πλάγια* (IV - I) Συνήθως I - $IV_{6/4}$ - I .(στο τέλος συνήθως μετά από μια τέλεια πτώση).
- v) *Απροσδόκητη* (V - VI)

Ιδιαιτερότητες στη σύνδεση των βαθμίδων

Γενικά :

α) **Απαγορεύεται** ο σχηματισμός μεταξύ των ίδιων φωνών δύο συνεχόμενων $5^{\text{ων}}$ ή $8^{\text{ων}}$ από ευθεία κίνηση (παράλληλες) ή αντίθετη (αντιπαράλληλες).
Εξαιρετικά επιτρέπονται οι 5ες όταν η δεύτερη είναι ελαττωμένη.

β) **Απαγορεύονται** οι *ευθείες* (κρυμμένες) $5^{\text{ες}}$ και $8^{\text{ες}}$ στις εξωτερικές φωνές . Δηλαδή διάστημα 5ης ή 8ης που προέρχεται από ευθεία κίνηση των φωνών αυτών.
Εξαιρετικά επιτρέπονται οι ευθείες 8ες όταν η soprano κάνει βήμα ανοδικό ημιτονίου
Εξαιρετικά επιτρέπονται οι ευθείες 5ες όταν η soprano κάνει βήμα είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω.

γ) **Απαγορεύεται** μια φωνή σε μια συγχορδία να ξεπερνά προς τα πάνω ή προς τα κάτω τη θέση μιας άλλης φωνής της προηγούμενης συγχορδίας (*υπερπήδηση*).
Στην ίδια λογική βασίζεται και η αποφυγή της ταυτοφωνίας που προέρχεται ή λύνεται με ευθεία κίνηση των φωνών.

δ) Κακή σχέση δ_1) Συνηχητική (ταυτόχρονη συνήχηση ενός φθόγγου σε φυσική και αλλοιωμένη μορφή).

δ_2) Τριτόνου (σχηματισμός τριτόνου στη σύνδεση δύο συγχορδιών ιδιαίτερα στις εξωτερικές φωνές).

δ_3) Οκτάβας (αλλοίωση ενός φθόγγου όχι στη φωνή που βρίσκεται αλλά σε κάποια άλλη).

Κύριες βαθμίδες (I , IV, V)

- I** Η Ιη με 7η μπορεί να λυθεί προς τα πάνω ή προς τα κάτω (μείζονας τρόπος)
Θα λυθεί όμως υποχρεωτικά προς τα πάνω στον ελάσσονα για να μη δημιουργηθεί τριημιτόνιο. Μπορεί να λυθεί προς τα κάτω αν χαμηλώσουμε την 7η (προσαγωγέα) και δημιουργήσουμε κατιούσα μελωδική.
- IV** Προσοχή στη σύνδεση με τη V σε ευθεία κατάσταση των συγχορδιών να γίνεται αντίθετη κίνηση.
- V**
- Η δεσπόζουσα περιέχει τον προσαγωγέα με υποχρεωτική λύση στην τονική
 - Στη σύνδεση με την VI (βλέπε ιδιαιτερότητες της VI_{ης}).
 - Η Vη με 7η σε ευθεία κατάσταση όταν συνδέεται με την Ιη πρέπει μια από τις δύο να είναι ελλιπής ενώ στη σύνδεση με τη VI να είναι πλήρης.

Δευτερεύουσες βαθμίδες (II, III, VI, VII)

Γενική παρατήρηση : Στις δευτερεύουσες συγχορδίες είναι δυνατός αλλά και συνήθης ο διπλασιασμός της 3ης της συγχορδίας σε αντίθεση με τις κύριες όπου τον αποφεύγουμε.

- II** Προσοχή στον ελάσσονα τρόπο στη σύνδεση με τη Vη. Για να αποφύγουμε το σχηματισμό τριημιτονίου δεν κρατάμε τον κοινό φθόγγο αλλά κάνουμε αντίθετη κίνηση.
- III** Στη σύνδεση III - IV ο προσαγωγέας λύνεται βηματικά προς τα κάτω · στις δε ελάσσονες είναι και χαμηλωμένος (κατιούσα μελωδική).
- VI** Προσοχή στη σύνδεση V - VI για αποφυγή λαθών γράφουμε την VI με 2 τρίτες (δεν διπλασιάζουμε δηλαδή τον θεμέλιο).
- VII** Δεν διπλασιάζουμε ποτέ τον θεμέλιο γιατί είναι ο προσαγωγέας (γι' αυτό και η VIIη γράφεται συνήθως σε Α αναστροφή). Η VIIη με 7η στη σύνδεσή της με την Ιη μας επιτρέπει να γράψουμε την Ιη με δύο τρίτες για να αποφύγουμε αρμονικά λάθη.

Αντόνιο Λούτσιο Βιβάλντι

George Frideric Handel

Ασκήσεις

1. Να βρείτε τα λάθη στις παρακάτω συνδέσεις και να γράψετε δίπλα τις σωστές (όπου χρειάζεται):

V VI

II V

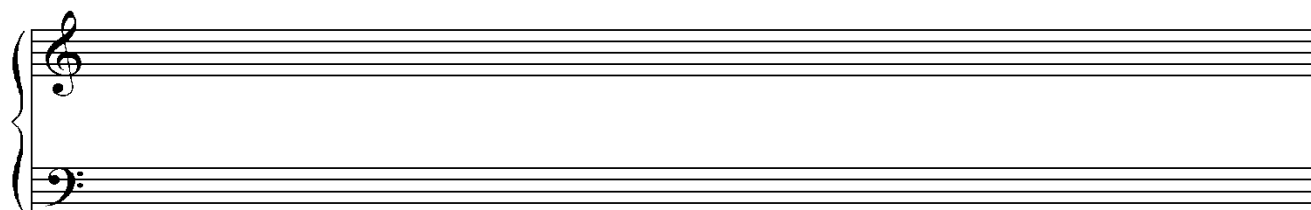
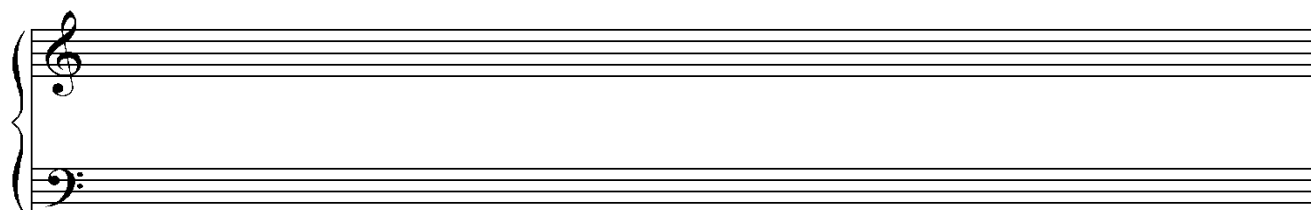
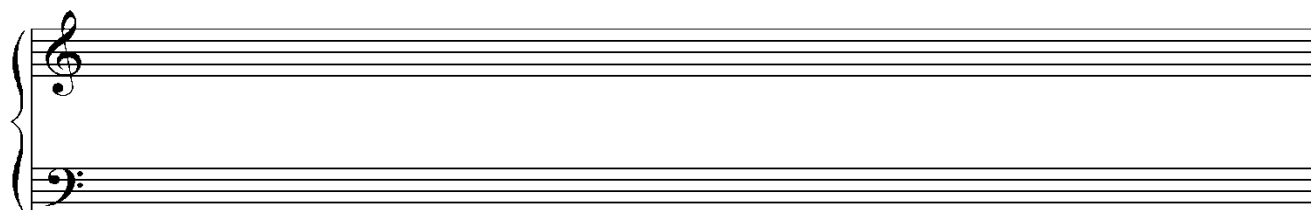
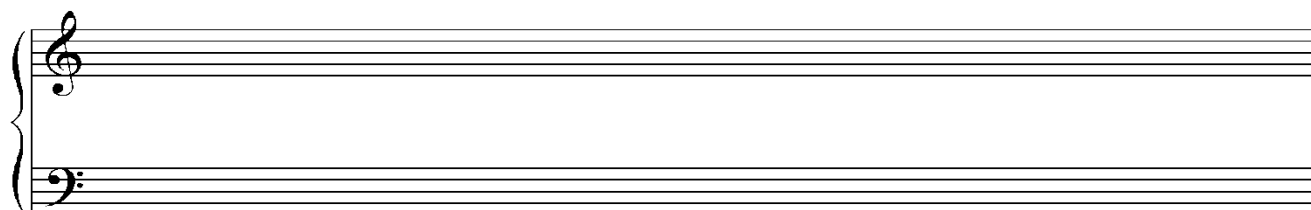
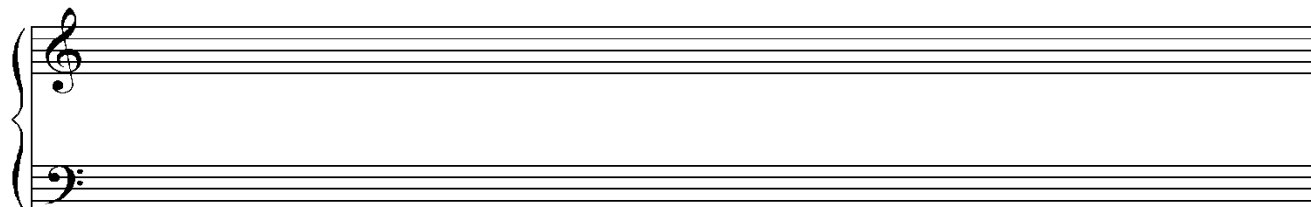
III IV

V7 I

V9 I

2. Αφού μελετήσετε τις παραπάνω σημειώσεις να κάνετε τις ακόλουθες ασκήσεις:

- V - VI στις κλίμακες: Re+, la-, Sib+, mi♭-
- II₆ - V στις κλίμακες: La+, re-, Si+, sol-
- III - IV στις κλίμακες: Lab+, sol#-, Reb+, do#-
- V₇ - I στις κλίμακες: Fa#+, do-, Fa+, mi-
- V₇ - VI στις κλίμακες: Sol+, fa-, Mib+, si-
- I₇ - IV στις κλίμακες: Solb+, re#-, Mi+, si♭-
- VII₇ - I στις κλίμακες: re-, Do#+, fa#-, Mi+

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 3ο

Χαρακτηριστικές συνδέσεις συγχορδιών

Διαβατικό 6_4

I V_4^6 I₆ I₆ V_4^6 I

IV I_4^6 IV₆ IV₆ I_4^6 IV

Πτώσεις

II₆ I_4^6 V I IV_4^6 I

II₆ I_4^6 V I IV I_4^6 V I

II₆₅ V II₆ V I

Διαβατική 7η

V 7 I V 7 I

Ποικίλματα της 9ης

V9-8 I V9-8-7 I V9-8-7 7-6-5 I

4

V9-10 I V9-10 I V10₂ I6

Ποικίλματα V₁₃ & V₁₁

V13 I V13 I

V13 I V13 I V11 I

Άσκηση

Να εναρμονίσετε τα παρακάτω μελωδικά σχήματα:

Exercise 1: Treble clef, key of D major (F#). Melody: D4 (quarter), E4 (quarter), F#4 (quarter), G4 (half). Bass: whole rest. A red slur is over the first three notes.

Exercise 2: Treble clef, key of D minor (F natural). Melody: D4 (quarter), E4 (quarter), F4 (quarter), G4 (half). Bass: whole rest. A red slur is over the first three notes.

Exercise 3: Treble clef, key of D minor (F natural). Melody: D4 (quarter), E4 (quarter), F4 (quarter), G4 (half). Bass: whole rest. A red slur is over the first three notes.

Exercise 4: Treble clef, key of D minor (F natural). Melody: D4 (quarter), E4 (quarter), F4 (quarter), G4 (half). Bass: whole rest. A black slur is over the first three notes.

Exercise 5: Treble clef, key of D minor (F natural). Melody: D4 (quarter), E4 (quarter), F4 (quarter), G4 (half). Bass: whole rest. A black slur is over the first three notes.

Μάθημα 4ο

Επιλογή βαθμίδων

Τονικές :	I, VI, III
Δεσπόζουσες :	V, VII, III
Υποδεσπόζουσες :	IV, II

Μια τυπική φράση ακολουθεί τη διαδοχή:

I - IV - V - I

Οι δευτερεύουσες βαθμίδες χρησιμοποιούνται είτε

- σαν αντικαταστάτριες των κύριων

Επομένως η τυπική διαδοχή μπορεί να γίνει:

I - II - V - VI ή VI - IV - VII - I κλπ

(αποφεύγουμε να συνδέουμε δευτερεύουσες βαθμίδες μεταξύ τους).

- σαν επέκταση των κύριων

Επομένως η τυπική διαδοχή μπορεί να γίνει:

I - VI - IV - II - V - VII - I κλπ

- συνδυασμός των παραπάνω

Επομένως η τυπική διαδοχή μπορεί να γίνει:

I - VI - IV - V - VI κλπ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΙΕΣ

Οξυμένος φθόγγος = **προσαγωγέας** στην καινούρια κλίμακα.

Βεβαρυμμένος φθόγγος = **7η** στην V της καινούριας κλίμακας.

Πολύ συχνή είναι η χρήση της διαβατικής 7^{ης} στη διατονική μετατροπή:

$I_{\text{Ντο}}/V_{\text{Φα}} \quad V2 \quad I_6$

Soprano 1

Στο δοσμένο θέμα

- Βρίσκουμε αρχική τονικότητα
- Πτώσεις - μετατροπές
- Εντοπίζουμε τα μελωδικά σχήματα. (Οι λεγκατούρες υποδεικνύουν μία συγχορδία)
- Σχηματίζουμε τη γραμμή του μπάσου επιλέγοντας τις κατάλληλες βαθμίδες.
- ΜΕΤΑ λύνουμε το θέμα

Soprano 2

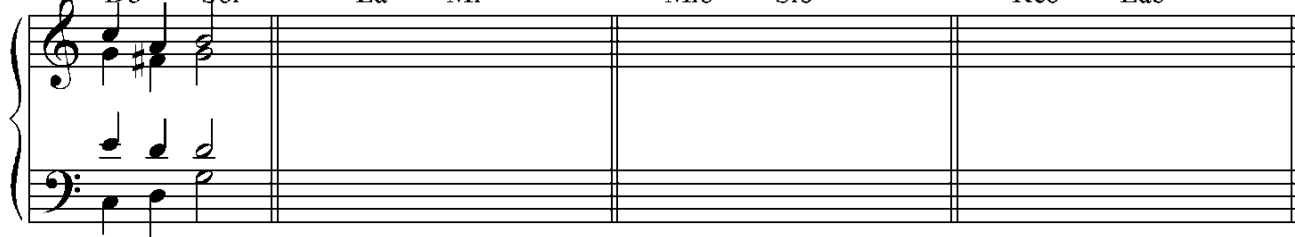

Soprano 3

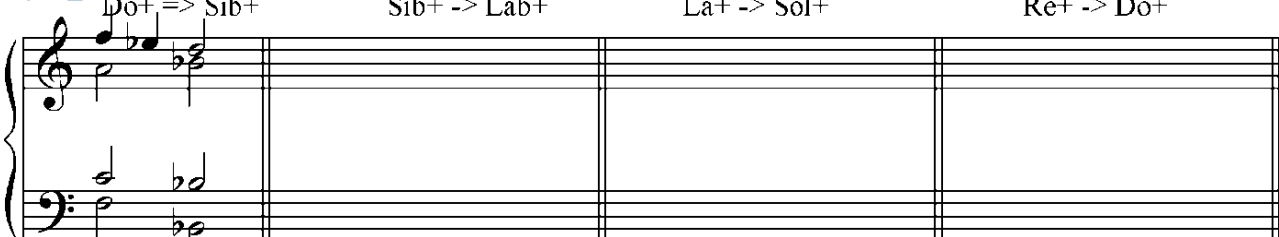
Να κάνετε μετατροπές σύμφωνα με τα παραδείγματα:

1 Do+ -> Sol+ La+ -> Mi+ Mib+ -> Sib+ Reb+ -> Lab+

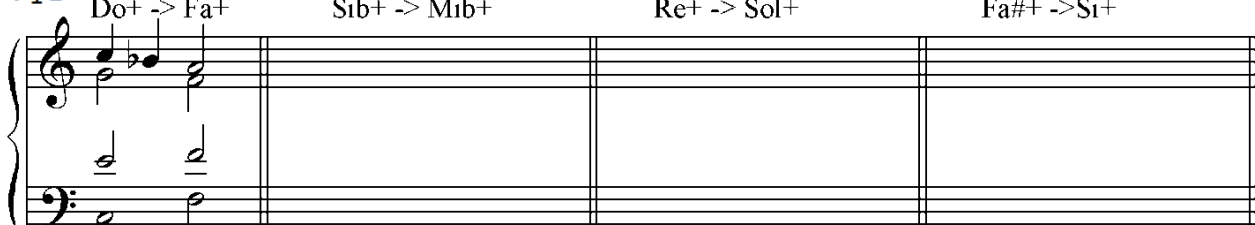

I/IV V I

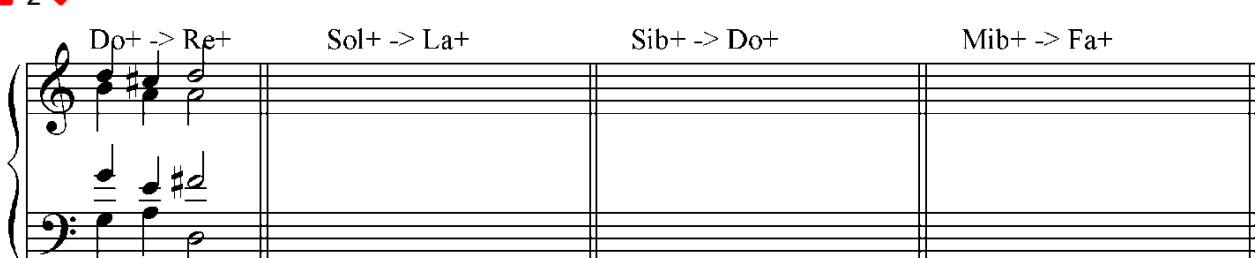
2 Do+ => Sib+ Sib+ -> Lab+ La+ -> Sol+ Re+ -> Do+

1 V/V8-7 I Do+ -> Fa+ Sib+ -> Mib+ Re+ -> Sol+ Fa##+ -> Si+

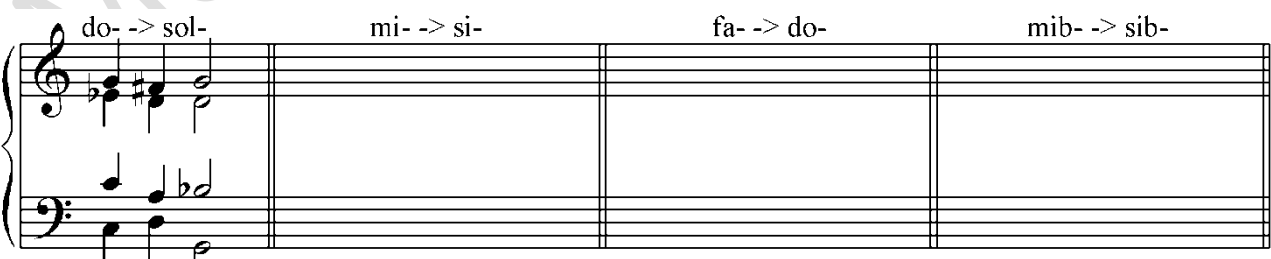

2 I/V8-7 I Do+ -> Re+ Sol+ -> La+ Sib+ -> Do+ Mib+ -> Fa+

V/IV V I

1 do- -> sol- mi- -> si- fa- -> do- mib- -> sib-

I/IV V I

3 do- -> la- re- -> si- la- -> fa#- mi- -> do#-

VII₆/II₆ V I

5 do- -> si- re- -> do#- sol- -> fa#- fa- -> mi-

V/VI IV V I

5 do- -> reb- si- -> do- sol#- -> la- fa#- -> sol-

VI/V 7 I

Do+ -> la- Sol+ -> mi- Fa+ -> re- La+ -> fa#-

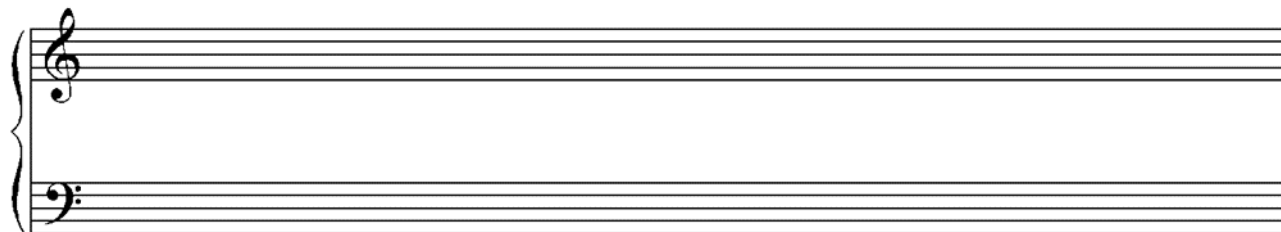
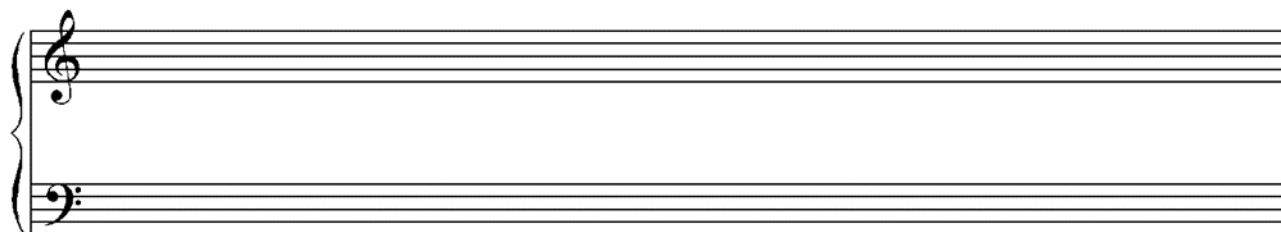
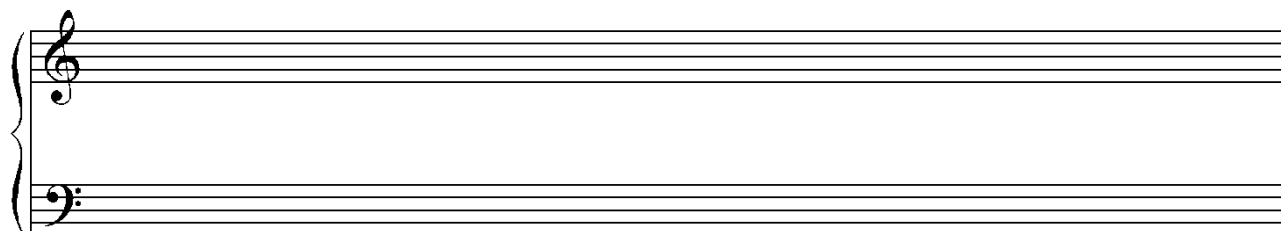
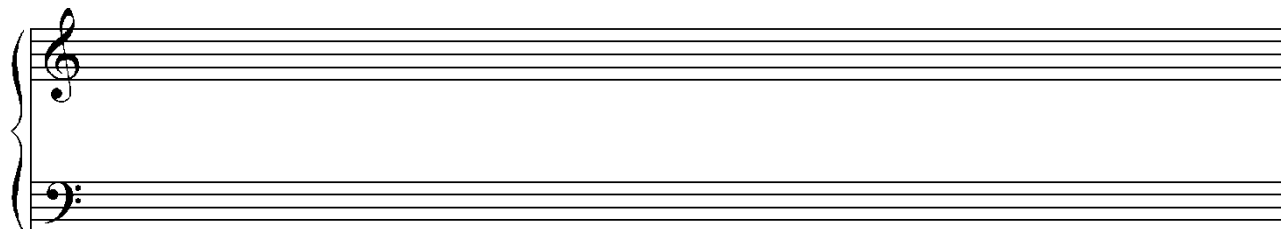
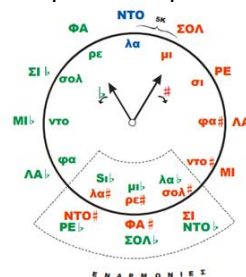
II/IV V7 I

2 do- -> Fa+ re- -> Sol+ fa- -> si- sol#- -> Do#+

V/DD V I

Με τη βοήθεια του κύκλου των 5^{ων} να κάνετε χρωματικές μετατροπές. Στη συνέχεια «καθιερώστε» τη νέα τονικότητα με μία πτώση.

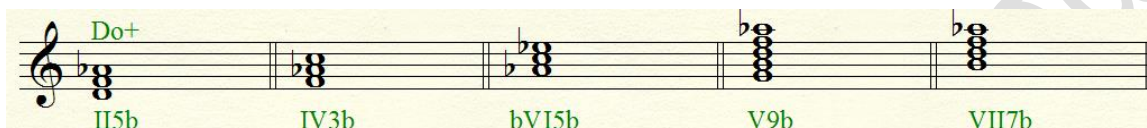
Από τη Σολ+ → Σι+, Μιb+ → ντο-, ρε- → Λα+, Φα#+ → Ρε+, σολ- → Σι+, Ρε+ → ντο-

Δανεισμοί-Ο ανάμεικτος μείζονο-ελάσσονας τρόπος

Στην εξέλιξη της τροπικής σκέψης ο μείζονας και ο ελάσσονας δεν είχαν μεμονωμένη και ανεξάρτητη ύπαρξη. Αντιθέτως από παλιά εντοπίστηκαν τέτοιες αλληλεπιδράσεις με τη διείσδυση χαρακτηριστικών συνηχήσεων του ενός τρόπου στον άλλο με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ενός μεικτού μείζονο-ελάσσονα τρόπου.

Έτσι στον μείζονα τρόπο μπορούμε να δανειστούμε τις χαμηλωμένες 3^η και 6^η βαθμίδες του ελάσσονα τρόπου πάνω στις συγχορδίες που σχηματίζονται (IIΔ, IVΔ, VIΔ, V9Δ, ντιμινοϋίτα κλπ.).

Στον ελάσσονα τρόπο είναι πιο συχνές οι συγχορδίες του μείζονα που συνδέονται με την ανιούσα μελωδική (IVΔ, VIΔ, V9Δ κλπ.).

Tierce de Picardie (Τρίτη της Πικαρδίας). Μια συνηθισμένη πρακτική μέχρι το τέλος του 18^{ου} αιώνα ήταν σε συνθέσεις γραμμένες σε ελάσσονα τρόπο να τελειώνουν με την 1η του ομώνυμου μείζονα (3^η μεγάλη). Το αντίθετο εμφανίζεται σπάνια.

Δανεισμοί βαθμίδων ασκήσεις (Ζωή Τόλιου)

NTO

I II III IV V7 VI VII V9 V11 V13 VII7

ντο

I II III IV V7 VI VII V9 V11 V13 VII7

1. Γράψτε στις παρακάτω κλίμακες τις δάνειες συγχορδίες.

ΦΑ

I IV VI II VI V9 I VI VII7(dim)

ΣΙb

ΛΑb

PE

IV VI V9 I II V13 I VI VII7(dim)

MI

ΣΙ

2. Να γίνουν οι συνδέσεις στις παρακάτω κλίμακες.

NTO

IV3b V9b I IV6b I

ΣΟΛ

ΜΙb

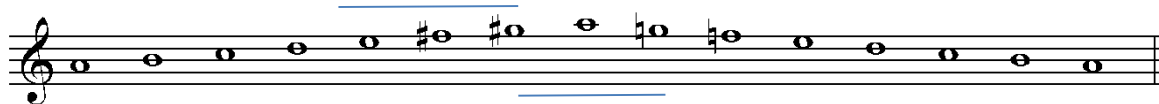
3. Να παίζετε στο πιάνο τις συνδέσεις της άσκησης 2.
4. Θέμα (Soprano)

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 5ο

Μελωδικός ελάσσονας

Τόσο στον μελωδικό ελάσσονα όσο και στον μείζονα τρόπο όταν έχουμε τις 3 τελευταίες νότες της κλίμακας στη σειρά επιλέγουμε:

Ανιούσα κίνηση	Κατιούσα κίνηση
$V_{9-10} - I$	$I_7 - IV$
ή $IV - VII_6 - I$	ή $III - IV$
ή $VI - V - I$	ή $V_7/IV - IV$
ή $DD - V - I$	

Ας μην ξεχνάμε και το χαρακτηριστικό μελωδικό σχήμα του ελάσσονα:

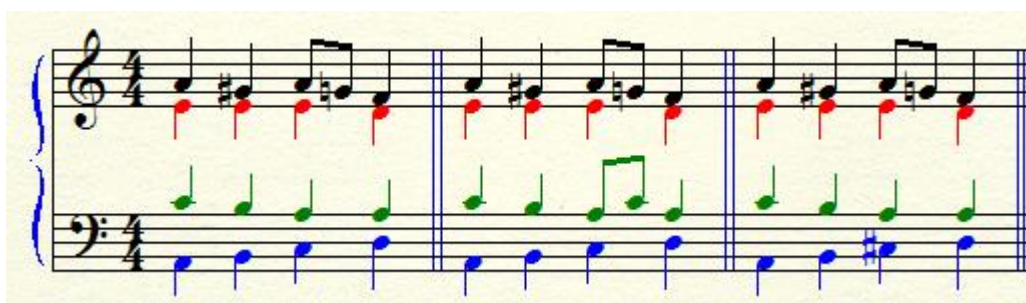
Άσκηση

Το επόμενο μελωδικό σχήμα να εναρμονιστεί και να μεταφερθεί σε re-, si-, mi-, fa#-, do-.

Σάββατο, 14 Σεπτεμβρίου 2019

Γ1. ΑΣΚΗΣΗ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ

Να εναρμονιστεί η παρακάτω μελωδία για τέσσερις φωνές:

Ia- I V_4^6 $I_{6,5}$ IV I V_4^6 I III IV I V_4^6 $V_{6(IV)}$ IV

Fa#+- V 8 9 10 I V_2 I_6 V 2 I_6

Si+,- $V_{9,10}$ I V_2 I_6 IV VII_6 I VI V I DD V I

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 6ο

Εναρμόνιες μετατροπίες

Επωφελούμαστε από το γεγονός ότι δύο φθόγγοι με διαφορετικό όνομα έχουν την ίδια οξύτητα (εναρμόνιοι), για να αλλάξουμε το όνομά τους και την αρμονική τους σημασία. Κατά την εναρμόνια μετατροπία μπορεί να γίνει αυτό σε μία μόνο νότα, σε δύο ταυτόχρονα, σε τρεις ή και σε ολόκληρη τη συγχορδία (εναρμόνια αλλαγή - ετερογραφία).

π.χ.

I Do#+ / I Reb+ VII7 Ia- / VII2 do- V7 Sib+,- / V43 Mi+,-

Στην εναρμόνια μετατροπία μία τουλάχιστον φωνή κινείται εναρμόνια. Οι υπόλοιπες φωνές πρέπει να κινούνται ή εναρμόνια ή διατονικά ή χρωματικά σε **επιτρεπτά διαστήματα**. Για το λόγο αυτό επιτρέπονται διπλασιασμοί φθόγγων προκειμένου να αποφύγουμε απαγορευμένα διαστήματα.

σολ- => Σι+ Μι+ => Σιb+ Λαb+ => ντο#- Φα+ => σι-

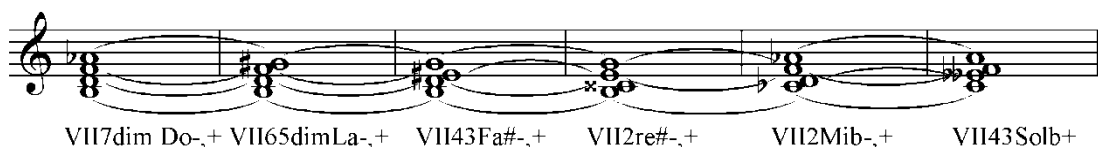
I V

Α. Αμαραντίδης

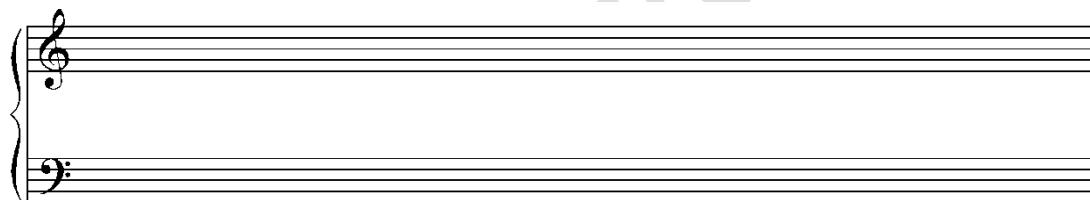
Δ. Αθανασιάδης

Ντιμινουίτα

- Είναι η VII₇ του ελάσσονα τρόπου. Λύνεται σε I ή I₆ Αποτελείται από τρίτες μικρές και έχει την ιδιότητα σε οποιαδήποτε αναστροφή να ακούγεται σαν σε ευθεία κατάσταση.
- Σχηματισμός: Με βάση τον προσαγωγέα σχηματίζω τετράφωνη συγχορδία με 3ες μικρές.
- Χρησιμοποιείται ως δάνειο και στον Μείζονα τρόπο.
- Με τις ντιμινουίτες μπορώ να πάω εναρμόνια σε κλίμακες που απέχουν 3^{ες} μικρές.**

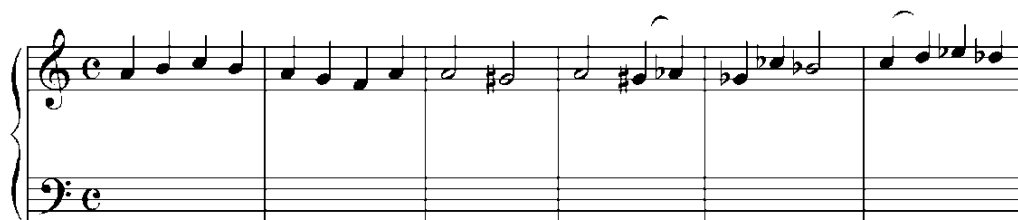

Άσκηση: με τη ντιμινουίτα της μι- να κάνετε όλες τις εναρμόνιες αλλαγές. (Φροντίστε οι εναρμόνιοι ή οι κοινοί φθόγγοι να είναι στην ίδια φωνή).

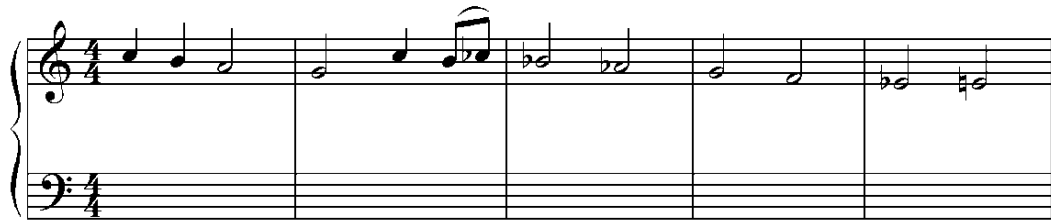

Soprano 4 (μελωδικός ελάσσονας και ντιμινουίτες)

Soprano 4

Soprano 5

Soprano 6

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 8ο

Παρενθετικές (V, VII, VIIdim)

Πριν από μια μείζονα ή ελάσσονα βαθμίδα μπορεί να προηγηθεί η V, VII, VIIdim αυτής.

Πρόκειται για σύντομες επαφές με τονικότητες που ανήκουν ως βαθμίδες στην αρχική κλίμακα. Η διαφορά με τις μετατροπίες είναι ότι επιστρέφουμε στην αρχική τονικότητα (σαν να κάναμε μια παρένθεση). Πιο συχνή είναι η (V) της V γνωστή και ως DD.

Do+ do- Do+

I (V) IV I (V) IV DD I64 V7 I

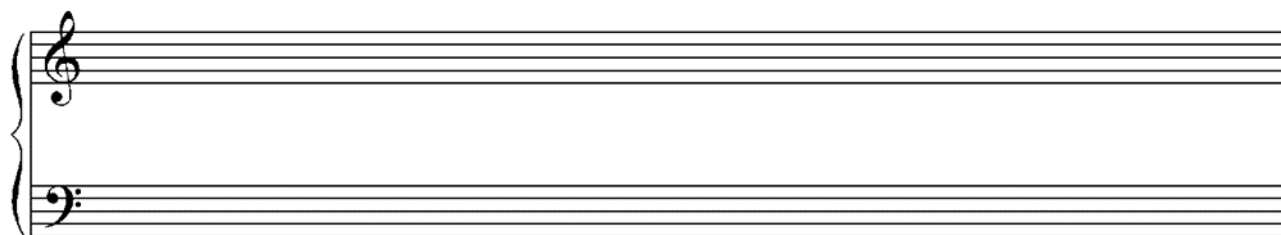
Soprano 7

Soprano 8

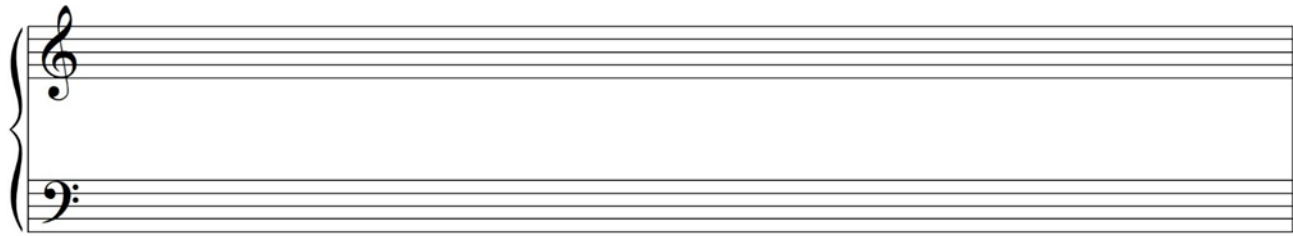
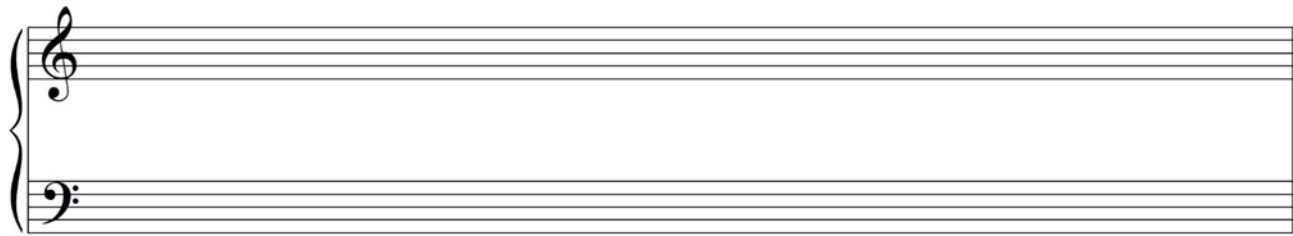
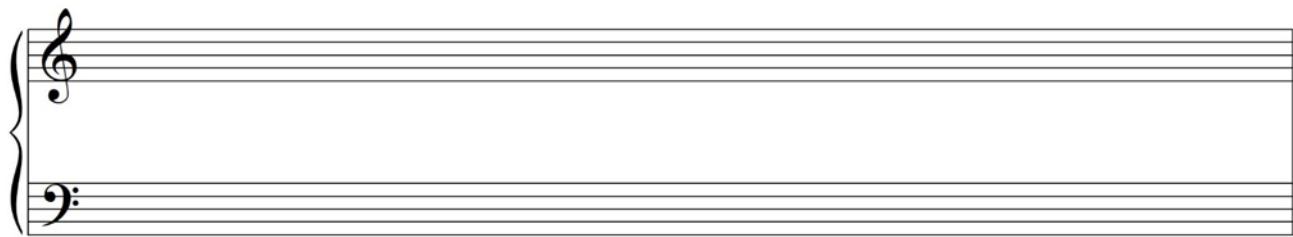
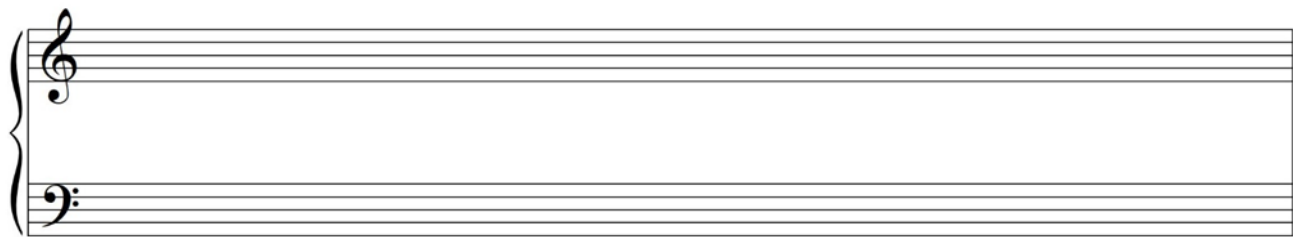
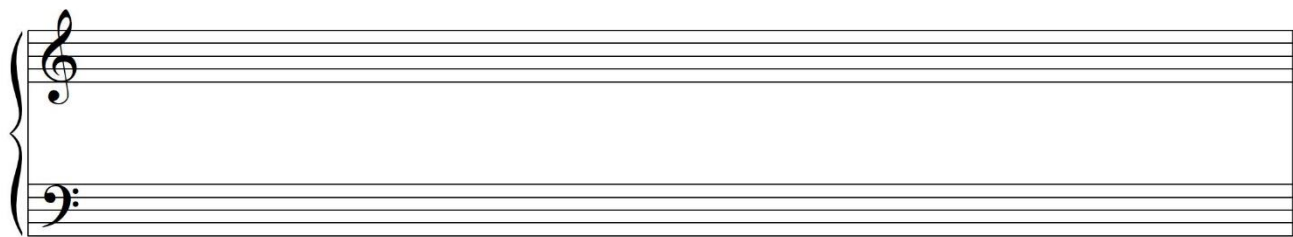

Εύκολος σχηματισμός της DD: Ανεβαίνω από την τονική τόνο και σχηματίζω μείζονα συγχορδία.

Άσκηση: να κάνετε μετατροπία από την Ντο+ στη Σιb+,- και στη συνέχεια ατελή πτώση.

Χρησιμοποιώντας τις ντιμινουίτες και τις παρενθετικές ντιμινουίτες διερευνήστε τις δυνατότητες για μετατροπές

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 9ο

Αλυσίδες

Πρόκειται για την κλιμακωτή επανάληψη ενός μελωδικού και αρμονικού μοντέλου με διατήρηση σταθερών σχέσεων στις μελωδικές και αρμονικές σχέσεις των φωνών. Βασική προϋπόθεση είναι η σωστή εναρμόνιση του προτύπου και η σωστή σύνδεση με την πρώτη συγχορδία της πρώτης επανάληψης. Έχουμε δύο μορφές αλυσίδων:

Αρμονική (μη μετατροπική): Οι επαναλήψεις γίνονται κλιμακωτά σε διαφορετικές βαθμίδες της ίδιας κλίμακας. Επειδή είμαστε υποχρεωμένοι να διατηρούμε τις ίδιες μελωδικές και αρμονικές σχέσεις μπορεί στις επαναλήψεις να δημιουργηθούν λάθη που όμως επιτρέπονται.

Μετατροπική: Η κάθε επανάληψη είναι σε διαφορετική κλίμακα. Σ' αυτή πρέπει να διατηρούμε και τις ίδιες βαθμίδες. Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια σχέση $V - I$.

Αρμονική/Μετατροπική αλυσίδα:

Η αλυσίδα είναι μια πολύτιμη μουσική λειτουργία. Θα πρέπει να ανιχνεύεται πριν από όλα τα υπόλοιπα, και να πραγματοποιείται πάντοτε. Πριν από οτιδήποτε, βρίσκουμε τις αλυσίδες.

Στις μετατροπικές αλυσίδες αν αποτελούνται από δύο συγχορδίες δημιουργώ μια σχέση $V-I$ Αν αποτελούνται από περισσότερες συγχορδίες ο στόχος είναι πάλι ο ίδιος απλώς χρησιμοποιώ πιο εκτεταμένες φράσεις.

V - I				
IV - V - I	II - V - I	II _N - V - I	DD - V - I	A6 - V - I
IV - DD - V - I		VI - IV - V - I		

κλπ

Ας δούμε παραδείγματα από θέματα πανελληνίων

4

7

Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια σχέση V – I.

Άρα

la- V I sol- V

4

7

Μια απλή λύση

la- V I IV#/Vsol- I

!Διατηρώ όλες τις αναλογίες στην επανάληψη

Δείτε δύο λύσεις: (Αδαμαντόπουλος Π., Μπρουτζάκης Θ.)

V la- I IV⁶ I IV⁶/Vsol- I sol- IV⁶ I

Σε όλες τις λύσεις επικρατεί η σχέση V – I. Η διαφοροποίηση στο τέλος του πρώτου κρίκου γίνεται για να πραγματοποιηθεί η μετατροπία.

2019

Η αλυσίδα είναι μετατροπική. Προσπαθώ επομένως να εναρμονίσω κάθε κρίκο της με V-I. Άρα οι κλίμακες είναι Do+ (μ.5), si- (μ.6) και La+ (μ.7)

2018

Χρειάζομαι 3 συγχορδίες εκ των οποίων οι δύο να έχουν σχέση V – I.

Άρα ρε-, Ντο+. π.χ. IV/V/I ή DD7/V/I (επειδή προηγουμένως το θέμα είναι στη λα- προτιμότερη είναι η δεύτερη λύση V Ia=DD re-)

Ακολουθείστε την ίδια λογική και στα επόμενα.

2017

2016

2015

2014

2013 Δύο αλυσίδες!

Moderato

9

13

2012

Moderato

4

2011

4

7

2010

Andante

4

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 10ο

Αλλοιωμένες συγχορδίες

Συγχορδίες αυξημένης 6ης

Όξυνση της 4^{ης} βαθμίδας ελάσσονα τρόπου. Χρησιμοποιείται και στον μείζονα ίδια ακριβώς με τον ομώνυμο ελάσσονα.

IV6(it) V IV6#5(ger) V II6#43(fr) V

Παρατηρήσεις:

Η γερμανική στη σύνδεσή της με την V σχηματίζει παράλληλες 5^{ες} που όμως επιτρέπονται (μοζάρτιες), αρκεί να μην σχηματίζονται στις εξωτερικές φωνές.

Όλες έχουν στο μπάσο την 6^η νότα της κλίμακας (είναι πάντα σε αναστροφή).

Το διάστημα 6ηςΑ λύνεται σε διάστημα 8^{ης} καθαρής.

IV6#5(ger)V7

Αν τις λύσω σε V₇ ο οξυμένος φθόγγος οδηγείται χρωματικά στην 7^η.

IV6#5ger I64 V I

Όλες λύνονται και στην I⁶₄ (πτώση)

Γερμανική σε μετατροπία

IV6#5ger do/V7Reb+ IV6#5gerdo-/V7do# V7do/ IV6#5ger si V7do / IV6#5ger Dob+

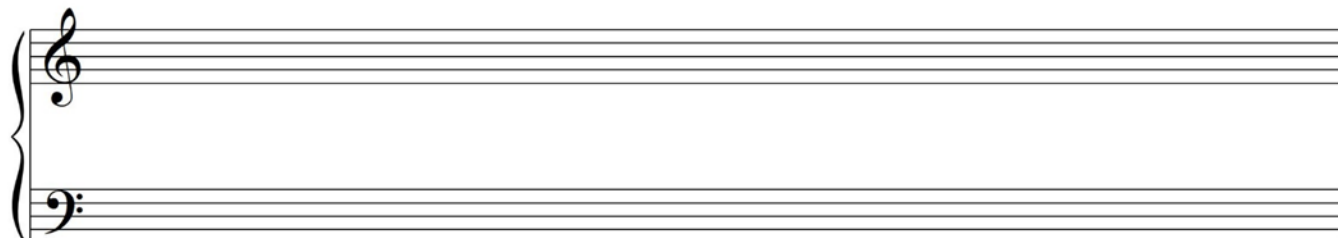
Όταν θέλω να πάω σε κλίμακα που βρίσκεται ένα ημιτόνιο πάνω IVger=V7
Όταν θέλω να πάω σε κλίμακα που βρίσκεται ένα ημιτόνιο κάτω V7 = IVger

Ασκήσεις

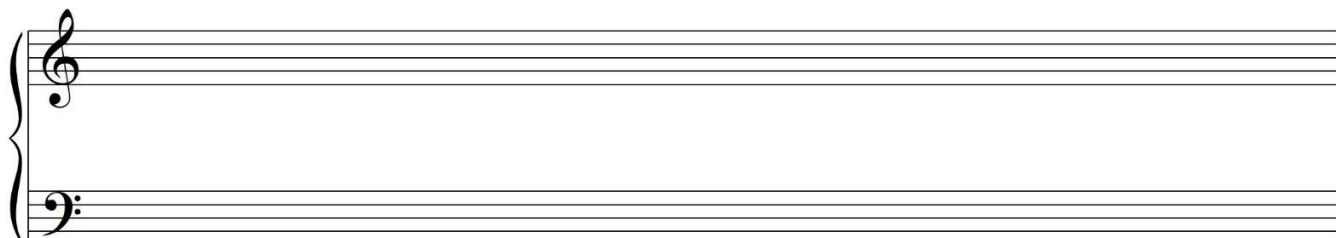
1.

- Μέτρο: 2/4
- Αρμονικός ρυθμός: ήμισυ
- Αρχική τονικότητα: μι ελάσσονα (ανοιχτή θέση 8^{ης})
- Τονικότητα μετάβασης: Φα μείζονα
- Σύνολο μέτρων: 3
- Τελική πτώση: ατελής

2.

- Μέτρο: 3/4
- Αρμονικός ρυθμός: ελεύθερος
- Αρχική τονικότητα: ρε ελάσσονα (κλειστή θέση 8^{ης})
- Τονικότητα μετάβασης: Ντο# μείζονα
- Σύνολο μέτρων: 3
- Τελική πτώση: τέλεια αυθεντική

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 11ο

Ναπολιτάνικη

Πρόκειται για χαμήλωμα της δεύτερης βαθμίδας ελάσσονα τρόπου. (Ακριβώς η ίδια μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στον μείζονα). Λύνεται στην V ή στην I_4^6 (πτώσει). Όταν λύνεται στην V ο αλλοιωμένος φθόγγος είναι χαρακτηριστικό ότι δεν λύνεται χρωματικά (ως όφειλε) αλλά οδηγείται με αντίθετη κίνηση στον προσαγωγέα.

II6N V II6N I64 V7 I

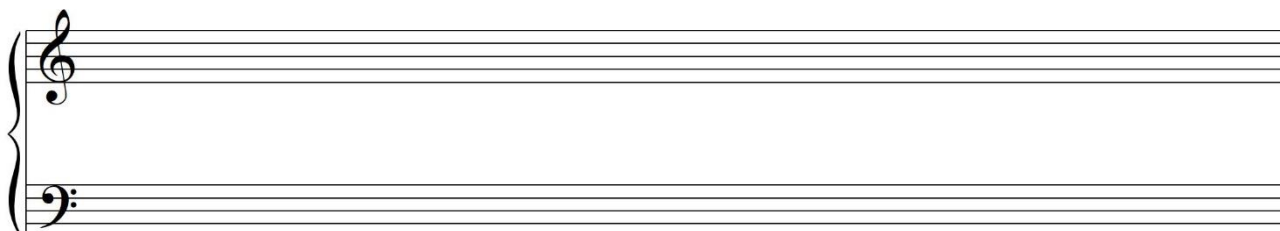
II6N V II6N I64 V7 I

- Η ναπολιτάνικη είναι μείζονα συγχορδία γι' αυτό χρησιμοποιείται εύκολα για μετατροπία. Κάθε μείζονα συγχορδία μπορεί να είναι ναπολιτάνικη σε μια άλλη τονικότητα και το αντίθετο.

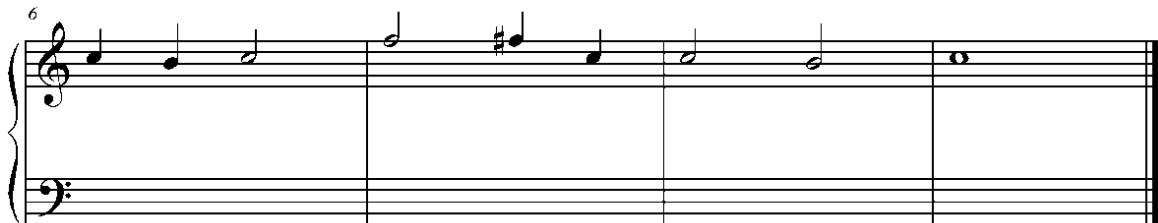

Εύκολος σχηματισμός της ναπολιτάνικης : Ανεβαίνω από την τονική ημιτόνιο και σχηματίζω μείζονα συγχορδία.

Άσκηση: Διερευνήστε τις δυνατότητες διατονικών μετατροπιών με τη χρήση της ναπολιτάνικης και των μειζόνων συγχορδιών της Ντο+.

Soprano 9

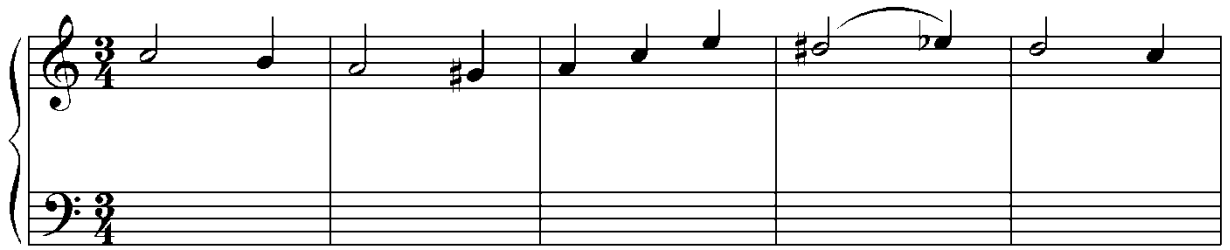
Soprano 10

Soprano 11

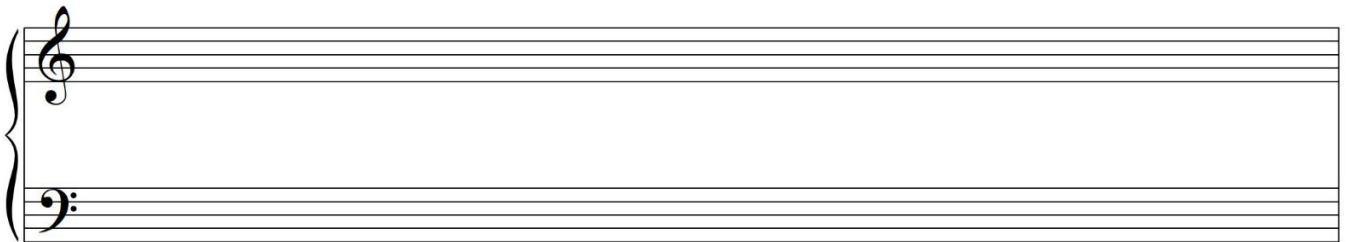

Soprano 12

Άσκηση

- Μέτρο: 2/4
- Αρμονικός ρυθμός: ήμισυ.
- Αρχική τονικότητα: Σολ μείζονα.
- Τονικότητα μετάβασης **με διατονικό τρόπο**: ντο# ελάσσονα
- Σύνολο μέτρων: 4
- Τελική πτώση: τέλεια αυθεντική.

Soprano 13

Soprano 14

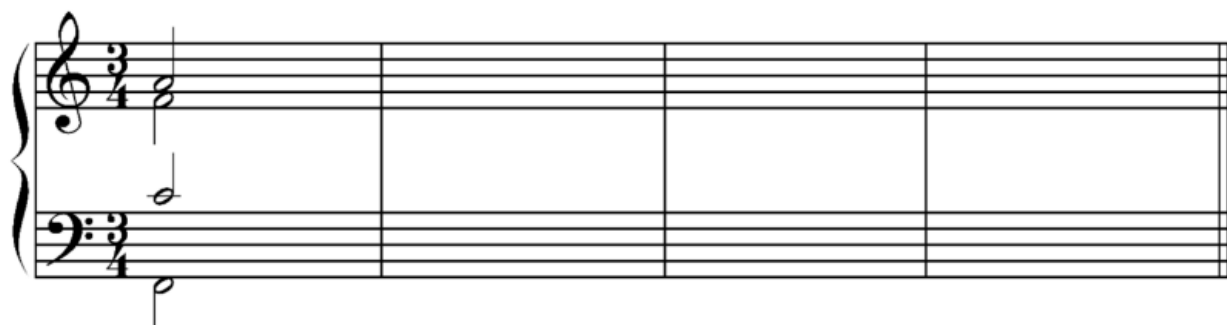
Soprano 15

Ε2. ΕΡΩΤΗΜΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΙΚΗΣ - ΠΤΩΤΙΚΗΣ ΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΟΧΗΣ

Δίνεται η τονική συγχορδία της αρχικής τονικότητας.

Ζητείται να δημιουργήσετε αρμονική διαδοχή, ξεκινώντας από την τονικότητα της Φα μείζονας και υλοποιώντας τέλεια πτώση στην τονικότητα της Μι ελάσσονας (δεν απαιτείται η επικύρωση της αρχικής τονικότητας με πτώση). Ο αρμονικός ρυθμός να κυμαίνεται από τέταρτο έως μισό παρεστιγμένο. Να γράψετε από κάτω τους αρμονικούς συμβολισμούς.

(Μονάδες 12)

Γιοχάνες Μπραμς

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 12ο

Όξυνση 5ης

Σχηματίζεται απ' ευθείας ή μετά από χρωματική ύψωση της 5^{ης} πάνω στις μείζονες συγχορδίες του μείζονα τρόπου (I, IV, V) και πάνω σε οποιαδήποτε δεσπόζουσα.

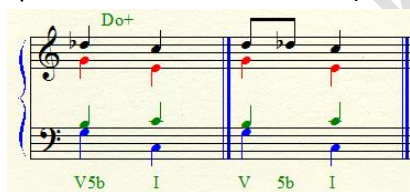

Καλομοίρη Οικονομίδη

Βάρυνση 5ης

Σχηματίζεται απ' ευθείας ή μετά από χρωματική βάρυνση της 5^{ης} πάνω στις συγχορδίες I, II, V του μείζονα τρόπου και πάνω σε οποιαδήποτε δεσπόζουσα.

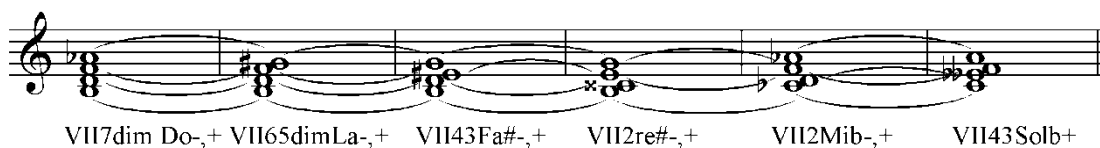

Καλομοίρη Οικονομίδη

Ας συνοψίσουμε χαρακτηριστικές περιπτώσεις μετατροπιών

- Όταν οι κλίμακες απέχουν 3^{ες} μικρές έχουν την ίδια ντιμινουίτα (εναρμόνια).

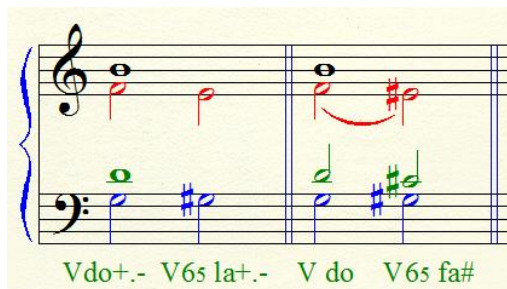
Μπορούμε αντί για ντιμινουίτες να χρησιμοποιήσουμε

1. Ντιμινουίτα της αρχικής και δεσπόζουσα της νέας κλίμακας.

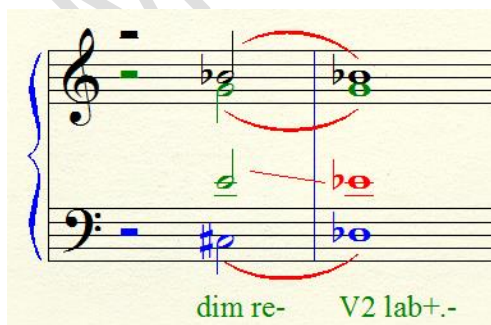
2. Δεσπόζουσες και στις δύο κλίμακες.

Φυσικά δεν θα γίνει εναρμόνια αλλαγή όλης της συγχορδίας παρά μόνο κάποιων φθόγγων (γεγονός που μας εξασφαλίζει την μετάβαση στην καινούρια τονικότητα).

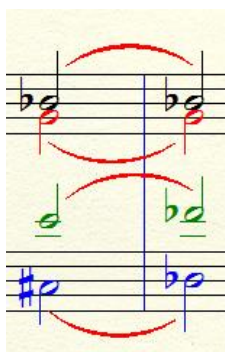

Αυτού του είδους οι μετατροπίες είναι πολύ «βολικές» ειδικά όταν συμβαίνουν από αδύνατο σε δυνατό μέρος του μέτρου όπου η εναρμόνια αλλαγή ολόκληρης της συγχορδίας απαγορεύεται (ετερογραφία) γιατί δημιουργεί συγκοπή αρμονίας.

Σωστό

λάθος

- Κλίμακες που απέχουν 3^η μικρή.

IV(Δ)do-/DDMib+,- IVD0+/DDMib+,-

- Κλίμακες που απέχουν 3^η Μεγάλη.

IV(Δ)do-/IINMi+,- IVD0+/IINMi+,- IIND0+,-/IVLab+ IIND0+,-/IV(Δ)lab-

- Κλίμακες που απέχουν ημιτόνιο

IV6#5ger do/V7Reb+ IV6#5gerdo-/V7do# V7do/ IV6#5ger si V7do / IV6#5ger Dob+

Όταν θέλω να πάω σε κλίμακα που βρίσκεται ένα ημιτόνιο πάνω IVger=V7
 Όταν θέλω να πάω σε κλίμακα που βρίσκεται ένα ημιτόνιο κάτω V7 = IVger

- Κλίμακες που απέχουν 4^η Αυξημένη.

VDo+,-/IIN Fa#+,- IIN Fa#+,-/VDo+,-

Συνοπτικός πίνακας

Απόσταση κλιμάκων	2 ^η μ	3 ^η μ	3 ^η M	4 ^η A
	IV ^{6#} ₅ ⇔ V ₇	IV _(Δ) ⇔ DD	IV _(Δ) ⇔ II _N	V ⇔ II _N
	I _(Δ) = II _N	dim ⇔ dim		dim ⇔ dim
*Στον ελάχιστο τρόπο χρησιμοποιώ Δ= δάνεια από τον Μείζονα τρόπο **Καθοδικά χρησιμοποιώ τις αντίστροφες σχέσεις				

Soprano 16

Soprano 17

Soprano 18

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 13ο

Ξένοι φθόγγοι

Υπάρχουν δύο κατηγορίες ξένων φθόγγων: α) τονισμένοι (που μπαίνουν σε ισχυρά ή κύρια μέρη του μέτρου) και β) ατόνιστοι (που μπαίνουν σε ασθενή ή δευτερεύοντα μέρη του μέτρου).

Τονισμένοι είναι οι καθυστερήσεις και οι επερείσεις (αποτζιατούρες)

Καθυστερήσεις

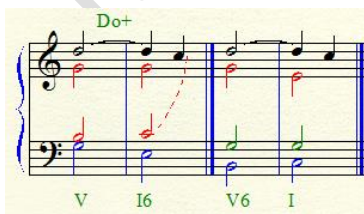
- Πρόκειται για παράταση ενός ή και περισσότερων φθόγγων μιας συγχορδίας στην επόμενη. Ο ξένος αυτός φθόγγος σχηματίζει διαφωνία που στη συνέχεια λύνεται συνήθως με κατά βήμα κίνηση προς τα κάτω στον κύριο φθόγγο της επόμενης συγχορδίας του οποίου καθυστερείται η εμφάνιση. Σε μερικές περιπτώσεις (καθυστέρηση προσαγωγέα ή χρωματικά οξυμένου φθόγγου) η λύση μπορεί να γίνει με κατά βήμα κίνηση προς τα πάνω).

- Η λύση του ξένου φθόγγου γίνεται συνήθως πάνω στη συγχορδία που σχηματίζεται και σπανιότερα στην επόμενη.

- Ο ξένος φθόγγος μπορεί να μην οδηγείται άμεσα στη λύση αλλά μετά από ένα απλό ή σύνθετο ποίκιλμα.

- Απαγορεύεται η συνήχιση του ξένου φθόγγου με το φθόγγο της λύσης του (προδομένη καθυστέρηση). Επιτρέπεται μόνο στο μπάσο.
- Ο φθόγγος της προετοιμασίας της διαφωνίας δεν μπορεί να είναι μικρότερης διάρκειας από τη διαφωνία.
- Τέλος μια καθυστέρηση μπορεί να είναι απλή σε μία μόνο φωνή ή πολλαπλή σε δύο ή τρεις φωνές ταυτόχρονα.

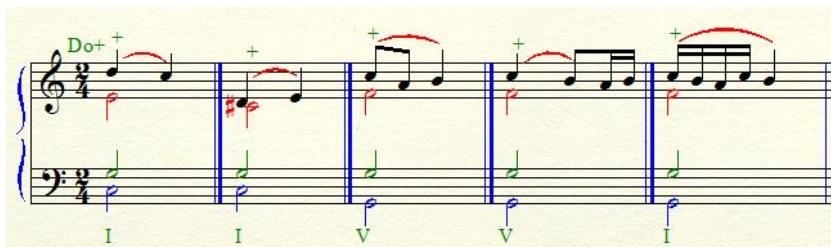

Το παρεστιγμένο και η συγκοπή αντιμετωπίζονται συνήθως ως καθυστερήσεις.

Επερίσεις ή αποτζιατούρες

Είναι σαν τις καθυστερήσεις αλλά χωρίς προετοιμασία. Λύνονται βηματικά προς τα κάτω ενώ όπως και οι καθυστερήσεις κάποιες φορές μπορεί να λυθούν και προς τα πάνω. Μπορεί να χρησιμοποιηθούν ακόμα και σε κακή σχέση με κάποιον από τους φθόγγους της συγχορδίας πάνω στην οποία σχηματίζονται. Συχνά μπορεί να είναι και χρωματικοί φθόγγοι (να μην ανήκουν στην κλίμακα).

Δ. Αθανασιάδης

Καζομοίρη Οικονομιδή

ΑΡΜΟΝΙΑ

Γ' Λυκείου

Μάθημα 15ο

Ατόνιστοι ξένοι φθόγγοι (διαβατικοί, ποικίλματα, προηγήσεις, εκφυγές)

Διαβατικοί

Πρόκειται για ενδιάμεσους δηλαδή περαστικούς ξένους φθόγγους που παρεμβάλλονται σε ένα μελωδικό διάστημα δημιουργώντας βηματική κίνηση.

Ποικίλματα

Είναι ατόνιστοι ξένοι φθόγγοι που προέρχονται από κατά βήμα κίνηση είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω από ένα κύριο φθόγγο και επανέρχεται στον ίδιο.

Προηγήσεις ή προηχήσεις

Ατόνιστοι ξένοι φθόγγοι που προαναγγέλλουν στη συγχορδία που σχηματίζονται έναν φθόγγο της επόμενης.

Εκφυγές

Ξένοι φθόγγοι που διακρίνονται σε δύο περιπτώσεις :

Αυτές που προέρχονται από κατά βήμα κίνηση πάνω στη συγχορδία που σχηματίζονται και οδεύουν στην επόμενη με αντίθετο πήδημα.

Αυτές που προέρχονται από πήδημα πάνω στη συγχορδία που σχηματίζονται και οδεύουν στην επόμενη με αντίθετο βήμα.

Μίμηση

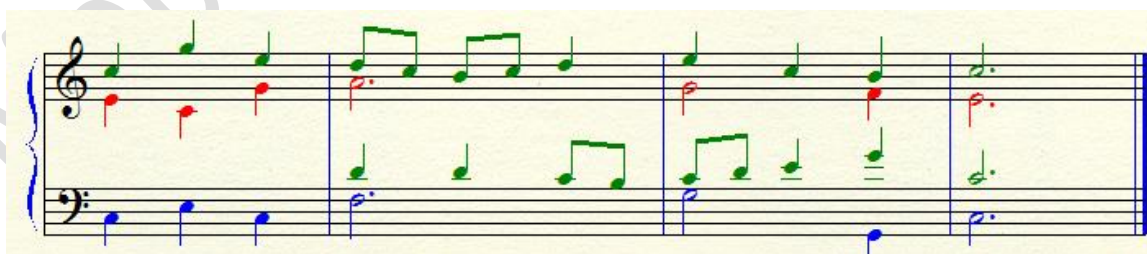
Η χρησιμοποίηση ξένων φθόγγων δεν πρέπει να γίνεται τυχαία αλλά κάτω από το «πνεύμα» του ίδιου του θέματος. Πρόκειται για επανάληψη (μίμηση) χαρακτηριστικών μελωδικών και ρυθμικών στοιχείων του θέματος. Αυτό θα δώσει στην εναρμόνισή μας συνοχή και στυλ.

Η μίμηση μπορεί να είναι :

- Κανονική, εάν διατηρηθεί επακριβώς το μοτίβο.
- Ακανόνιστη εάν παρουσιαστεί διαφοροποιημένο
- Μίμηση στην 8^η, 3^η, 5^η κλπ με αντίστοιχη μεταφορά του μοτίβου.
- Μίμηση σε μεγέθυνση όταν το μοτίβο εμφανίζεται με μεγαλύτερες αξίες (π.χ. διπλάσιες).
- Μίμηση σε σμίκρυνση όταν το μοτίβο εμφανίζεται με μικρότερες αξίες (π.χ. μισές).
- Μίμηση σε καθρέπτη όταν τα διαστήματα του μοτίβου εμφανίζονται με αντίθετη φορά (τα ανιόντα γίνονται κατιόντα και το αντίθετο).
- Μίμηση καρκινική όταν το μοτίβο εμφανίζεται από το τέλος προς την αρχή.
- Μίμηση σε διάφορους συνδυασμούς των παραπάνω (π.χ. ταυτόχρονα σε 4^η και καθρεπτική

Άσκηση

Στα παρακάτω παραδείγματα να αναγνωρίσετε το είδος της μίμησης.

Αρμονικός ρυθμός

είναι ο ρυθμός εναλλαγής των συγχορδιών

Στα παρακάτω παραδείγματα έχει εναρμονιστεί το ίδιο μέτρο με διαφορετικούς τρόπους. Κάποιες εναρμονίσεις έχουν λάθη στον αρμονικό ρυθμό να τις βρείτε και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (δοσμένη μελωδία)

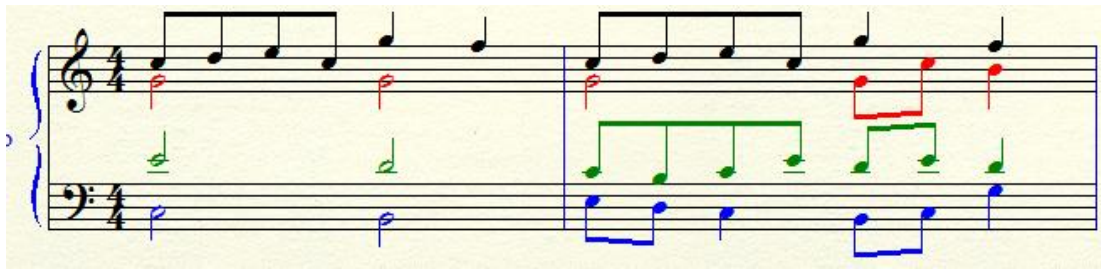
1.

I V I II₆ V I

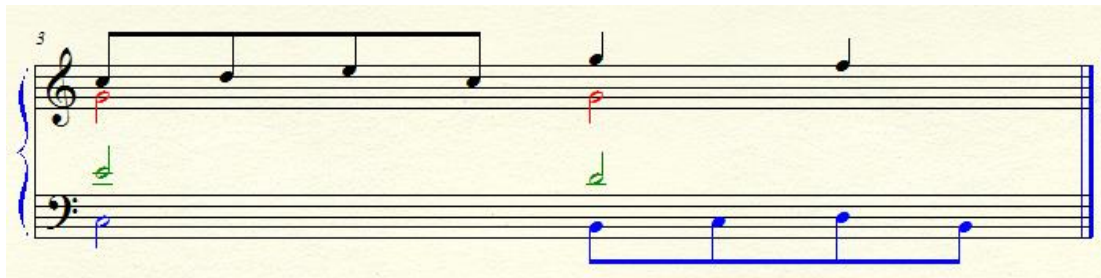
2.

I I₆ V V₆ I V₆₄ I₆ II₆₅ V V₆₅

I I₆ I V V₆

I V₆ ⁶/₅ I₆ V₆⁴ I V₆ I V₇

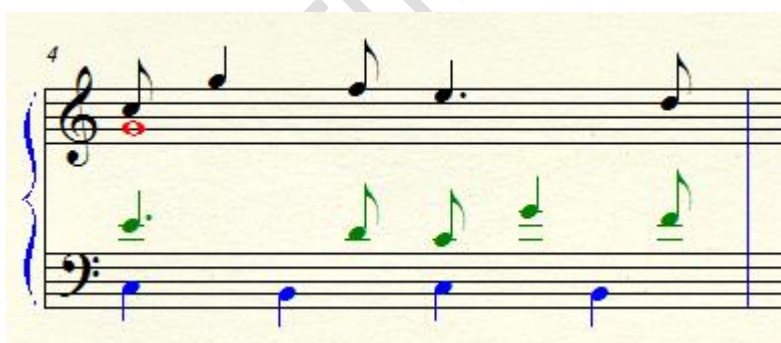

I V₆ ⁶/₅

4.

I V₆ I V I V₆ I V I V₆ I V₆ ⁶/₅

I V₆ I V₆ ⁶/₅

Πώς λύνω μελωδία

1. Κάνω «ανάγνωση» μια φορά όλο το θέμα (καλό είναι να το τραγουδήσω) προκειμένου να εντοπίσω: Αρχική τονικότητα, μέτρο, ένδειξη tempo, ενδείξεις δυναμικής, ενδείξεις έκφρασης, ενδείξεις ρυθμικής αγωγής, φόρμα, αλυσίδες, «φραζάρισμα», στυλ, κυρίαρχο μοτίβο και γενικά ότι μπορεί να παρατηρήσει κανείς μακροσκοπικά.
- Αρχική τονικότητα: Θα τη βρω από τον σπλισμό, την αρχή και κυρίως το τέλος του θέματος. Εάν αυτά τα στοιχεία δεν επαρκούν ψάχνω για επιπλέον στοιχεία όπως ύπαρξη ή όχι οξυμένου προσαγωγέα, τονικά κέντρα κλπ.
- Μέτρο, ένδειξη tempo, «φραζάρισμα»: Το μέτρο σε συνδυασμό με το tempo (αν δίνεται) αλλά και το «φραζάρισμα», θα μας βοηθήσει να αποφασίσουμε τον αρμονικό ρυθμό και τη γενικότερη ρυθμική οργάνωση της εναρμόνισης. Επιπλέον προσέχω σε ποιους χρόνους και με ποιες αξίες θα τοποθετήσω τις συγχορδίες. (π.χ. σε μέτρο 4/4 αν αποφασίσω να βάλω δύο συγχορδίες θα πρέπει αυτές να τοποθετηθούν στον 1° και 3° χρόνο με μισά).

Στο παρακάτω παράδειγμα (από το θέμα του 2011) τα παραπάνω στοιχεία μας οδηγούν στη σκέψη να χρησιμοποιήσουμε γενικά δύο συγχορδίες ανά μέτρο (θα πρέπει αυτές να τοποθετηθούν στον 1° και 4° χρόνο με τέταρτα παρεστιγμένα), ή τέσσερις ανά μέτρο (οι δύο οπωσδήποτε στον 1° και τον 4°).

Moderato

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορώ σε επιμέρους σημεία να «πυκνώσω» ή να «αραιώσω» την εναρμόνιση. Σε κάποια σημεία μπορεί να πυκνώσουμε (μέχρι έξι ανά μέτρο) ή να αραιώσουμε (μία ανά μέτρο) πάντα όμως διατηρώντας μια ισορροπία.

Για παράδειγμα το «φραζάρισμα» στο μέτρο 11 μάλλον υποδεικνύει μια συγχορδία.

- Ενδείξεις δυναμικής, ενδείξεις έκφρασης, ή ρυθμικής αγωγής (όταν υπάρχουν) πρέπει να αξιολογούνται αναλόγως. (π.χ. μια ένδειξη piano σε συνδυασμό με dolce και ritenuto θα μπορούσε να μας οδηγήσει να επιλέξουμε μια αραιή, ήπια, χωρίς αρμονικές εξάρσεις εναρμόνιση). Στο θέμα μας η ένδειξη rit στο 8° μέτρο δεν θα πρέπει να αγνοηθεί.
- Φόρμα: Όταν ένα θέμα έχει συγκεκριμένη φόρμα θα πρέπει αυτό να επισημαίνεται και να αξιολογείται καταλλήλως. Π.χ. το θέμα του 2016 ήταν σε τριμερή μορφή ABA'. Πριν το Α' μέρος είχε παύση. Αν λοιπόν σκεφτεί κάποιος ότι μετά την παύση ακολουθεί ένα μέρος δομικό (το Α') θα μπορούσε να επιλέξει παύση σε όλες τις φωνές (κάτι που γενικά και αυθαίρετα δεν γίνεται). Επίσης θα έπρεπε να αποφασίσει αν θα χρησιμοποιήσει το ίδιο ή διαφορετικό αρμονικό υλικό στο Α και στο Α'.

- **Στυλ:** Τις περισσότερες φορές μπορούμε να καταλάβουμε αν ένα θέμα είναι «προκλασικό», «κλασικό» ή «ρομαντικό» κλπ Αυτό θα πρέπει να μας οδηγήσει σε συγκεκριμένες επιλογές. (π.χ. η χρήση χρωματικών ξένων φθόγγων είναι χαρακτηριστικό περισσότερο του ρομαντισμού όπως επίσης η πολύ πυκνή αρμονία και η έντονη χρήση αλλοιωμένων συγχορδιών κλπ). Ένα κλασικό θέμα θέλει περισσότερο ισορροπία και ομοφωνικό στυλ. Ένα προκλασικό θέμα έχει λιγότερες εξάρσεις πιο απλή αρμονία και αντιστικτικό στυλ (μια συνεχή ροή ογδών μοιρασμένη σε κάθε μελωδική γραμμή (φωνή)).
- Ο πιο ασφαλής τρόπος για να πετύχουμε το στυλ είναι η αξιοποίηση των ίδιων των στοιχείων του θέματος και κυρίως του **κυρίαρχου μοτίβου**. Αν μιμηθούμε αυτά τα στοιχεία το θέμα αποκτά σίγουρα στυλ και συνοχή. Στο θέμα του 2011 τέτοια είναι:

- **Αλυσίδες:** Σχεδόν όλα τα θέματα πανελληνίων έχουν τουλάχιστον μία. **Τις εντοπίζω και τις σημειώνω από την αρχή** (θα ασχοληθώ με την εναρμόνισή τους αργότερα). Στο θέμα 2011 είναι στα μέτρα 5 – 6.

2. Βλέπω το θέμα ανά φράση και εντοπίζω τις πτώσεις και τις κλίμακες στις οποίες κινείται το θέμα. Εδώ με βοηθούν τα χαρακτηριστικά μελωδικά σχήματα των πτώσεων.
3. Ξεκινάω την τεχνολόγηση γράφοντας έναν υποτυπώδη basso. Εδώ με βοηθούν τα χαρακτηριστικά μελωδικά σχήματα.
4. Μόλις ολοκληρώσουμε τον σκελετό προσθέτουμε και τις ενδιάμεσες φωνές φροντίζοντας να αξιοποιήσουμε και τα μοτίβα του θέματος.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΤΟΙΜΟΙ ΝΑ ΛΥΣΟΥΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ

Φρεντερίκ Σοπέν

Βήμα – βήμα το θέμα του 2020

9 Ιουλίου 2020

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

The musical score is written on a single staff in treble clef, key of D major (two sharps), and 3/4 time. It consists of 16 measures. Measures 1-3 are the first phrase. Measures 4-7 are the second phrase, starting with a box labeled '4'. Measures 8-10 are the third phrase, starting with a box labeled '7'. Measures 11-13 are the fourth phrase, starting with a box labeled '10'. Measures 14-16 are the fifth phrase, starting with a box labeled '13'. The score ends with a double bar line at measure 16.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ:

Να εναρμονισθεί η μελωδία αυτή σε τέσσερις (4) φωνές.

Κάνω ανάγνωση όλο το θέμα και εντοπίζω:

1. Αρχική τονικότητα : La+, μέτρο 3/4, ελλιπές μέτρο.
2. Αλυσίδα: μέτρα 4 – 7 (στο συγκεκριμένο θέμα δίνεται)
3. Πτώσεις: Το ίδιο το θέμα με το σημάδι της αναπνοής (μ. 10) υποδηλώνει δύο πτώσεις.
 - 3.1. μ. 9-10 φα#-

Two musical staves showing measures 9 and 10. The first staff shows the notes for measure 9. The second staff shows the notes for measure 10, which includes a phrasing mark (a comma) above the first note, indicating a breath mark.

- 3.2. Μ. 16-18 La+ (τέλεια και εκκλησιαστική πτώση)

A musical staff showing measures 16, 17, and 18. Measure 16 starts with a box labeled '16'. The staff shows the notes for these three measures, ending with a double bar line at measure 18, indicating a full cadence.

4. Μετατροπίες: Αναλύω το θέμα φράση φράση.

4.1. Απλά: Αν κάθε οξυμένο φθόγγο τον ερμηνεύσω σαν προσαγωγέα, στο λα# - σι (2^ο μ.) = V-I **σι-** και ρε# - μι (3^ο-4^ομ.)= V-I **Mi+**

Σύνθετα: Επειδή όλη η φράση (μ. 1-4) καταλήγει στην V της Λα μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τις αναφερθείσες μετατροπίες σαν τονικές αποκλίσεις της Λα+ (παρενθετικές δεσπόζουσες), δηλαδή αντί για σι- βάζω (V)-II και αντί για Mi+ βάζω (V)-V (προσέξτε ότι και στις δύο περιπτώσεις οι συγχορδίες είναι ίδιες η ερμηνεία αλλάζει!)

Ειδικά στο ρε# (4^η νότα της κλίμακας) μπορώ να βάλω και συγχορδία αυξημένης 6^{ης} (π.χ. γερμανική)

4.2. Η αλυσίδα είναι μετατροπική. Προσπαθώ επομένως να εναρμονίσω κάθε κρίκο της με V-I. Άρα οι κλίμακες είναι λα- (μ.4-5), σολ- (μ.6-7).

4.3. Στο μέτρο 8 εναρμόνια μετατροπία για τη σι- (η 3^η της κλίμακας, το ρε, είναι φυσικό). Η σι- είναι η IV της φα#- επομένως διατονική μετατροπία και πτώση στη φα#-

4.4. Το σι# μας οδηγεί ασφαλώς στην ντο# (+,-). Στο μέτρο 11 V της ντο#, άρα το ρε φυσικό που προηγείται και λύνεται με 3^η ελαττωμένη στον προσαγωγέα (σι#) είναι προφανώς ναπολιτάνικη της ντο#.

Επομένως η μετατροπία μπορεί να γίνει διατονικά (VI_{φα#}=II_{Nντο#}). Αν επιλέξω να πάω στην ντο# ελάσσονα μπορεί να γίνει και νωρίτερα (I_{φα#}=IV_{ντο#}-). Σε αυτή την περίπτωση το σολ# και λα# (μ.11) είναι ανιούσα μελωδική.

4.5. Το επόμενο σχήμα μας οδηγεί στη σι (+,-) Η μετατροπή μπορεί να γίνει στο τέλος του μ. 12.

Αν έχω πάει στη Ντο#+ διατονικά $I_{N\tau o\#+}=DD_{\sigma\iota+,-}$. Αν είμαι στη ντο#- χρωματικά (μι $\rightarrow$ μι#) γίνεται $DD_{\sigma\iota+,-}$.

4.6. Το πήδημα 4^{ης} (σι – μι 13^ο μ.) υποδεικνύει V-I στη Μι+ που είναι η δεσπόζουσα της Λα+. Η επιστροφή στη Λα+ μπορεί να γίνει στο δεύτερο χρόνο του μ.13 διατονικά $I_{\Sigma\iota+}/V_{M\iota+}-I/V_{\Lambda\alpha+}$ ή πιο σωστά $I_{\Sigma\iota+}=DD_{\Lambda\alpha+}$.

V $I_{\Sigma\iota+}/DD_{\Lambda\alpha+}$.V 7 I

4.7. Το φα φυσικό στο τέλος του μέτρου 15 είναι προφανώς δάνειο από την λα-. Μπορεί επομένως να μπει ΙΙΔ ή ΙVΔ ή και ΙΙΝ.

5. Χαρακτηριστικά μελωδικά σχήματα

5.1. Μ.1^ο διαβατικό 6_4 (3-2-1)

5.2. Μ.3^ο διαβατικό 6_4 αν το σκεφτώ στη σι- (1-2-3)

5.3. Μ.4^ο, 6^ο 10^ο και 13^ο διαβατική 7^η (5-4-3)

6. Αρπισμοί και λεγκατούρες υποδεικνύουν μία συγχορδία.

Βήμα – βήμα το θέμα του 2019

Πέμπτη 27 Ιουνίου 2019

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Κάνω ανάγνωση όλο το θέμα και εντοπίζω:

1. Αρχική τονικότητα : Sol+, μέτρο 6/8
2. Αλυσίδα: μέτρα 5 – 7 (στο συγκεκριμένο θέμα δίνεται)
3. Πτώσεις : μ.8-9 sol#-

μ.13 sol-

I Sol+ (το si που ακολουθεί είναι φυσικό)

μ.15-16 Sol+

μ.17-18 (πλάγια πτώση)

4. Μετατροπίες Αναλύω το θέμα φράση - φράση.

Απλά: Αν κάθε οξυμένο φθόγγο τον ερμηνεύσω σαν προσαγωγή στο ντο# - ρε (3^ο μ.) = V-I Re (+,-) και ρε# - μι = V-I Mi (+,-)

Σύνθετα: Επειδή όλη η φράση (μ. 1-4) καταλήγει στην V της Sol+ είναι πιο σωστό να χαρακτηρίσουμε τις αναφερθείσες μετατροπίες σαν τονικές αποκλίσεις της Sol+ (παρενθετικές δεσπόζουσες), δηλαδή αντί για Re+ βάζω (V)-V και αντί για Mi (+,-) βάζω (V)-VI (προσέξτε ότι και στις δύο περιπτώσεις οι συγχορδίες είναι ίδιες η ερμηνεία αλλάζει!)

Στο 3^ο μέτρο θα μπορούσε να μπει και V-I στη Ia- ή πιο σωστά (V) II στη Sol+

Ειδικά στο ντο# (4^η νότα της κλίμακας) μπορώ να βάλω και συγχορδία αυξημένης 6^{ης} (π.χ. γερμανική)

Η αλυσίδα είναι μετατροπική. Προσπαθώ επομένως να εναρμονίσω κάθε κρίκο της με V-I. Άρα οι κλίμακες είναι Do+ (μ.5), si- (μ.6) και La+ (μ.7)

Στο μέτρο 8 καταλήγουμε διατονικά (I_{La+}/II_{6Nsol#-}) στη sol#- (το είχαμε βρει ήδη από την πτώση)

Εναρμόνια μετατροπία (μ.9) από τη sol#- για την do-.

Η πτώση στη sol- που ακολουθεί (μ.13) μας καθοδηγεί ώστε να ερμηνεύσουμε το ντο# που προηγείται (μ.12) σαν DD ή γερμανική της sol- και καταλήγουμε σε Sol+ (μ.14), που είναι η αρχική τονικότητα.

5. Χαρακτηριστικά μελωδικά σχήματα

Ελαττωμένη 5^η :είναι τμήμα της **V₇** ή της **VII**. Συγκεκριμένα σε ένα τέτοιο διάστημα η χαμηλότερη νότα είναι ο προσαγωγέας. Εμφανίζεται στο θέμα μας στην αλυσίδα. Παρομοίως και η ελαττωμένη 4^η (μ.8)

Ανιούσα μελωδική do- (μ.10)

εναρμονίζω με V₈₋₉₋₁₀ ή VI-V ή IV-VII₆ Στην προκειμένη περίπτωση η λεγκατούρα μας υποχρεώνει να χρησιμοποιήσουμε V₈₋₉₋₁₀

Διαβατικό ⁶₄

Μπορώ να το χρησιμοποιήσω ή όχι (αναλόγως με τον αρμονικό ρυθμό που επιθυμώ) σε διαβατικές κινήσεις.

I V64 I6 αν πάω στη la- (μ.3)

I6 V64 I(do-) (μ.11)

Αρπισμοί και λεγκατούρες υποδεικνύουν μία συγχορδία

Χαρακτηριστικά μοτίβα

κλπ

πτωτική-μετατροπική αρμονική διαδοχή

Ερώτημα Ε2: άσκηση δημιουργίας πτωτικής-μετατροπικής αρμονικής διαδοχής, όπου δίνεται μία αρχική τετράφωνα συγχορδία τονικής (σε σύστημα δύο δεδομένων πενταγράμμων) μαζί με τον αρμονικό συμβολισμό της, το μέτρο, τον αιτούμενο αριθμό μέτρων και τον αρμονικό ρυθμό, την τελική τονικότητα και τον τύπο της πτώσης και ζητείται να υλοποιηθεί στην βάση των παραπάνω δεδομένων μια κατάλληλη αρμονική διαδοχή εκτάσεως 2 έως 4 μέτρα, με την πλήρη καταγραφή της στο πεντάγραμμο αλλά και με παράλληλη αναγραφή των αρμονικών συμβολισμών χωρίς την επικύρωση της αρχικής τονικότητας με πτώση (12 μονάδες).

Βασικά πτωτικά σχήματα

IV – I64 – V – I

II6 – I64 – V – I

II₆ I₆₄ V I IV₆ I

II₆ I₆₄ V I IV I₆₄ V I

IV₆ I₆₄ V I

V I

IV I₆₄ V I₆

II₆ I₆₄ V₇ VI

II₆₅ V II₆ V I

Παραλλαγές της δεσπόζουσας
Προετοιμασμένη 7^η

Διαβατική 7^η

Ποικίλματα της 9^{ης}

Do+

V9-8 I V9-8-7 I V9-8-7 7-6-5 I

V9-10 I V9-10 I V10₂ I₆

Ποικίλματα V₁₃ & V₁₁

Do+

V13 I V13 I

V13 I V13 I V11 I

Τα διάφωνα διαστήματα ανήκουν σχεδόν αποκλειστικά στη συγχορδία της δεσπόζουσας (ή παρενθετικής δεσπόζουσας) βαθμίδας ή της αντικαταστάτριας VIIης (ή παρενθετικής VIIης) ή ντιμινουίτας.

Do+

V 7 I V 2 I₆ V_Δ 2 I₆ V_Δ I

VII₆ I VII₆ 7 I₆ VII₆ 7_Δ I₆ VII₄₃ I₆ V₆₅ 7₆₅ I

1a-!

Με βάρυνση 5^{ης}

Do+

V_{5b} I V 5_b I

Με αντικατάσταση της προδεσπόζουσας

DD I64 V7 I

vii^{o7}/V I₄⁶ V⁷

3^η της πικαρδίας

11 NTO

I /V 2 (V)6 IV II43 IVger I64 V7 I I

13 C

iv iv6 Ger+6 16/4 V7/9 I IV6/4 iv6/4 I

2014

13 FA+ DO+

V 3 6 I V6 6 5 I 3 II7 V/V V I6/4 V7 I

βάρυνση 5ης

2018

17

II_N I4 V⁷ I V⁷_{iv} IV⁶₄ IV⁶₄ I[#]

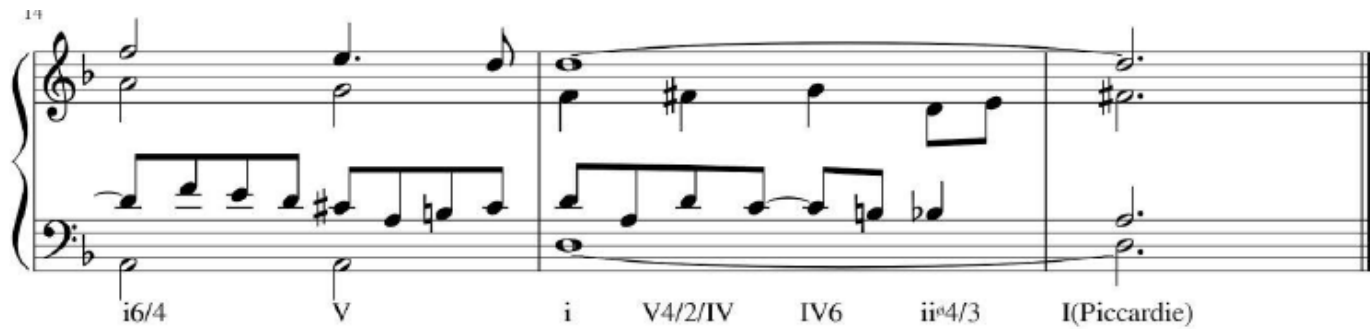
2017

15

I4 V⁷ I V IV IV⁶₄ II₂ I[#]

2021

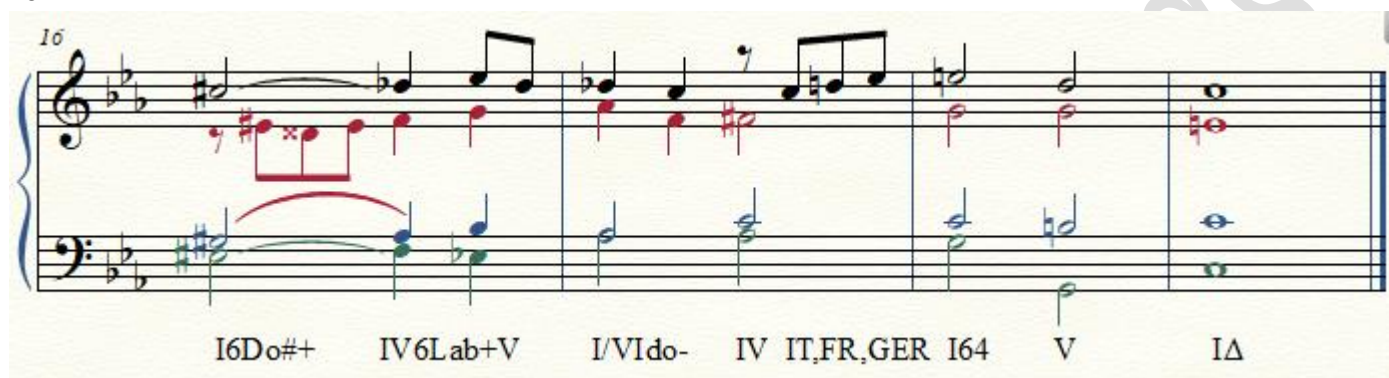
14

i6/4 V i V4/2/IV IV6 ii⁶4/3 I(Piccardie)

2012

16

I6Do#⁺ IV6Lab+V I/VI do- IV IT,FR,GER I64 V IΔ

2019

13 D^b C

VI (V) 4/2 I₆ (N6) V₇ I V/IV IV iv I

V² 3 I⁶ V₃ I 6 3 V¹³ 7 I

ΣIb- NTO+

είδη πτώσεων και χαρακτηριστικές συγχορδίες

βασικό πτωτικό σχήμα
 τέλεια αυθεντική
 ατελής αυθεντική
 απροσδόκητη

D: (ii⁶, ii^{°6}, N⁶) (I₄⁶, i₄⁶) V (I, i) (I⁶, i⁶) bVI vi (IV⁶, iv⁶)

ναπολιτάνικη προδεσπόζουσα
 δεσπόζουσα με δεκάτη τρίτη
 δεσπόζουσα ενδεκάτης
 δ/σα με αυξ. & ελαττ. 5η

D: N⁶ V⁷ I V⁷_{SUBS 6th} I V⁷_{SUBS b6th} i [ii, IV]/V I V⁺/bII I

Οδηγία #4: πεντάλ και τελική πτώση

εκτεταμένη τελική πτώση

d: iv⁶ ii^{°4/3} i₄⁶ V⁷ I V_{sus}/I V⁷ of iv [iv, ii[°], vii[°]]/I I

προετοιμασία και πεντάλ
 δεσπόζουσας

πεντάλ τονικής...

Μετατροπίες

Η πτώση είναι η καλύτερη ένδειξη για να βρω την καινούρια τονικότητα.

Οξυμένος φθόγγος = προσαγωγέας στην καινούρια κλίμακα.

Βεβαρυνμένος φθόγγος = 7η στην V της καινούριας κλίμακας.

Επομένως

Βλέπω όξυνση βάζω V(7)

Βλέπω βάρυνση βάζω V7

Απόσταση	3μ	2μ ↑	2μ ↓	2μ ↓	2M ↓
Βαθμίδες	dim	IVγερ=V7	V7=IVγερ	I _M =II _N	I _M =DD

Η IIη βαθμίδα είναι πολύ χρήσιμη για μετατροπίες.

Do+

II

III Sib+

VI Fa+

I re-

IV la-

IIΔ

VII Mib+, -re#-

DD

I Re+

IV La+

V Sol+, -

VI fa#-

N Nto#+, -=Reb+

N

I Reb+=Do#+, -

IV Lab+=sol#-

V Solb+, -=Do#+, -

VI fa-

DD Dob+=Si+, -

1. Δεν ξεχνώ

- Οι ομώνυμες κλίμακες «δανείζονται» συγχορδίες.

Οι μείζονες από τις ελάσσονες : iv, dim, II_{6N}, IVγερ, IVιτ, IIγαλ

- Οξυμένη 4^η νότα της κλίμακας = DD, IVγερ, IVιτ, IIγαλ
- Χαμηλωμένη 2^η νότα της κλίμακας = II_N
- Ελαττωμένα κατιόντα διαστήματα έχουν βάση τον προσαγωγέα.
- Μεγάλα πηδήματα εναρμονίζονται με μία συγχορδία (συν. V).
- 3 διαδοχικές κατιούσες νότες είναι συχνά : V – V7 – I
- 3 διαδοχικές ανιούσες νότες είναι συχνά : V₉₋₁₀ – I
- Κάθε ανοδικό ημιτόνιο μπορεί να αντιμετωπιστεί ως προσαγωγέας → τονική (παρενθετικές)

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΣΥΓΧΟΡΔΙΩΝ

M (π.χ. NTO)	Μείζονα συγχορδία
ε (π.χ. ντο)	ελάσσονα συγχορδία
+ (π.χ. NTO+)	Αυξημένη συγχορδία
° (π.χ. ντο°)	ελαττωμένη συγχορδία
$_{-6}$ $_{-6/4}$	Συγχορδία σε α' και β' αναστροφή
$M^{7\mu}$	Μείζονα με έβδομη μικρή
M^{7M}	Μείζονα με έβδομη Μεγάλη

$\varepsilon^{7\mu}$	ελάσσονα με έβδομη μικρή
$\varnothing^7$	ημιελαττωμένη (ελαττωμένη με έβδομη μικρή)
$^\circ 7$	ελαττωμένη με έβδομη ελαττωμένη

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΥΓΧΟΡΔΙΩΝ

(επιλογή βάσει των αναγκών
του συγκεκριμένου τύπου εξέτασης)

IV^{3b} ή iv	ελάσσονα υποδεσπόζουσα (δάνειο)
II^N ή N	ναπολιτάνικη συγχορδία
Ger+, Fr+, It+	έκτη Αυξημένη
$V^{5\#}$ V^{5b}	αλλοιωμένη δεσπόζουσα με αλλοίωση του φθόγγου της 5ης: ένδειξη δίεσης για οξυμένη 5 ^η , ένδειξη ύφεσης για χαμηλωμένη 5 ^η

πτωτική-μετατροπική αρμονική διαδοχή (ασκήσεις)

Ερώτημα Ε2: άσκηση δημιουργίας πτωτικής-μετατροπικής αρμονικής διαδοχής, όπου δίνεται μία αρχική τετράφωνη συγχορδία τονικής (σε σύστημα δύο δεδομένων πενταγράμμων) μαζί με τον αρμονικό συμβολισμό της, το μέτρο, τον αιτούμενο αριθμό μέτρων και τον αρμονικό ρυθμό, την τελική τονικότητα και τον τύπο της πτώσης και ζητείται να υλοποιηθεί στην βάση των παραπάνω δεδομένων μια κατάλληλη αρμονική διαδοχή εκτάσεως 2 έως 4 μέτρα, με την πλήρη καταγραφή της στο πεντάγραμμο αλλά και με παράλληλη αναγραφή των αρμονικών συμβολισμών χωρίς την επικύρωση της αρχικής τονικότητας με πτώση (12 μονάδες).

Ακολουθούν 2 παραδείγματα (Γεωργία Μαρία Τσερπέ Σ.Ε. Δυτ. Θεσσαλονίκης, Δρ. Ιστορικής Μουσικολογίας Κατσώχη Χαρίκλεια Σ.Ε. Δυτ. Μακεδονίας, Δρ. Μουσικής Παιδαγωγικής Βασιλειάδης Λουκάς καθηγητής Θεωρητικών, Μουσ. Σχ. Κατερίνης)

Ασκήσεις

1. (παράδειγμα)

- Μέτρο: 4/4
- Αρμονικός ρυθμός: ανά ήμισυ και στο τέλος ένα ολόκληρο.
- Αρχική τονικότητα: Sol μείζονα
- Τονικότητα μετάβασης: Re μείζονα.
- Σύνολο μέτρων: 4
- Τελική πτώση: ημίπτωση

G: I V₅⁶ D: I } IV V² I⁶ IV V

2. (παράδειγμα)

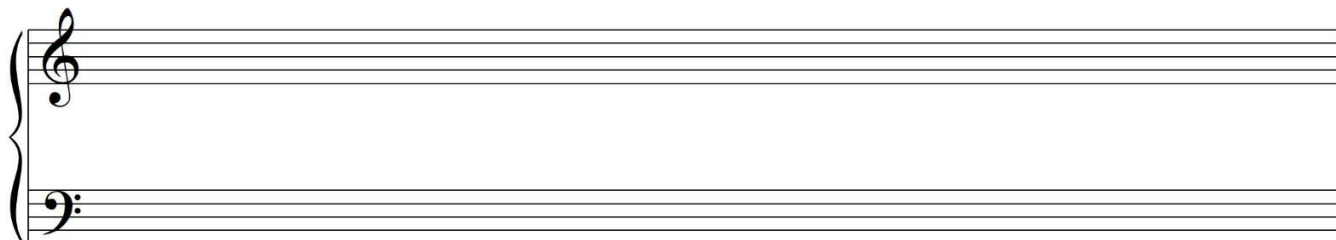
- Μέτρο: 3/4
- Αρμονικός ρυθμός: ανά τέταρτο και στο τέλος ένα ήμισυ παρεστειγμένο.
- Αρχική τονικότητα: Ια ελάσσονα.
- Τονικότητα μετάβασης: Do μείζονα.
- Σύνολο μέτρων: 3
- Τελική πτώση: τέλεια αυθεντική.

Ασκή a: i iv V⁷ i } C: vi } IV V⁷ I

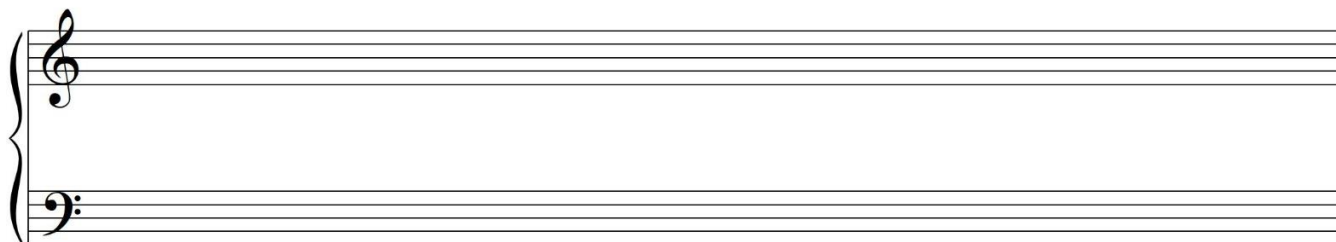
3.

- Μέτρο:2/4
- Αρμονικός ρυθμός: ήμισυ
- Αρχική τονικότητα: μι ελάσσονα (ανοιχτή θέση 8^{ης})
- Τονικότητα μετάβασης: Φα μείζονα
- Σύνολο μέτρων:3
- Τελική πτώση: ατελής

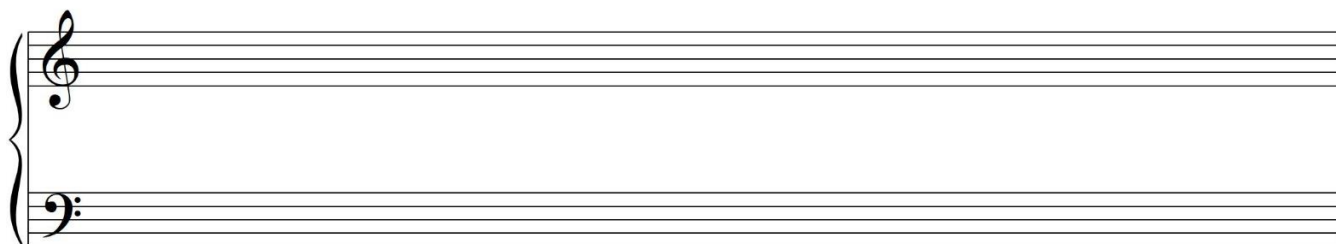
4.

- Μέτρο:3/4
- Αρμονικός ρυθμός: ελεύθερος
- Αρχική τονικότητα: ρε ελάσσονα (κλειστή θέση 8^{ης})
- Τονικότητα μετάβασης: Ντο# μείζονα
- Σύνολο μέτρων:3
- Τελική πτώση: τέλεια αυθεντική

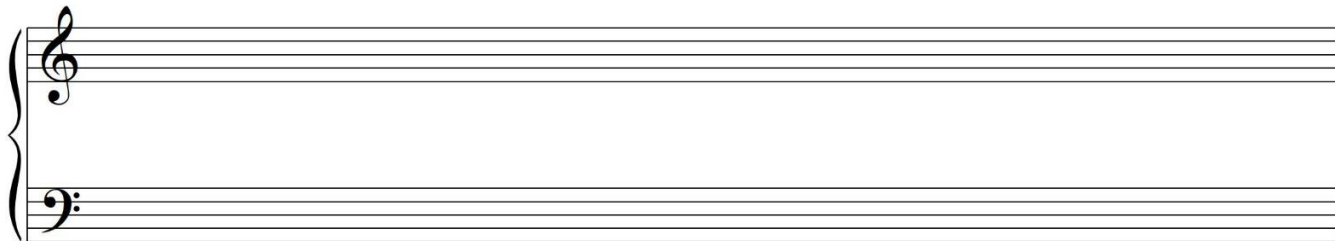
5.

- Μέτρο:6/8
- Αρμονικός ρυθμός: τέταρτο παρεστιγμένο
- Αρχική τονικότητα: ντο μείζονα (κλειστή θέση 8^{ης})
- Τονικότητα μετάβασης: Φα# μείζονα
- Σύνολο μέτρων:3
- Τελική πτώση: τέλεια αυθεντική και πλάγια (εκκλησιαστική)

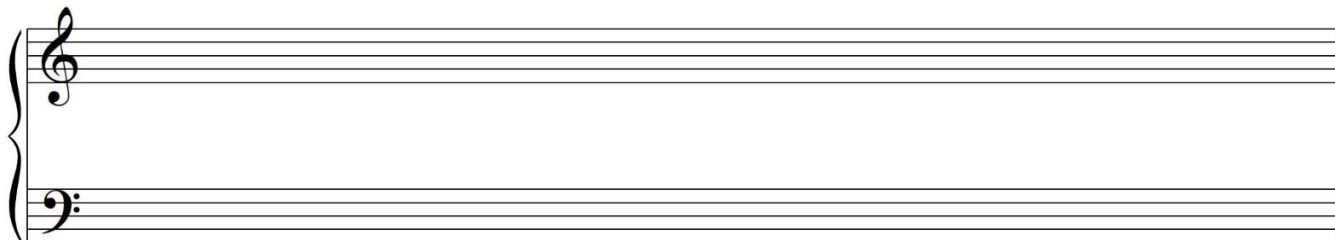
6.

- Μέτρο:2/4
- Αρμονικός ρυθμός: ήμισυ
- Αρχική τονικότητα: Μι μείζονα (κλειστή θέση 5ης)
- Τονικότητα μετάβασης: λα ελάσσονα
- Σύνολο μέτρων:2
- Τελική πτώση: ατελής

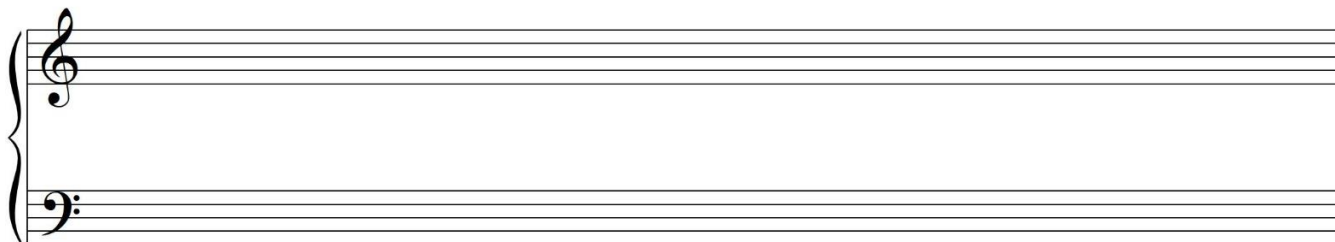
7.

- Μέτρο:3/4
- Αρμονικός ρυθμός: ήμισυ παρεστιγμένο.
- Αρχική τονικότητα: Σιb μείζονα (κλειστή θέση 5ης)
- Τονικότητα μετάβασης: μι ελάσσονα
- Σύνολο μέτρων:4
- Τελική πτώση: απροσδόκητη.

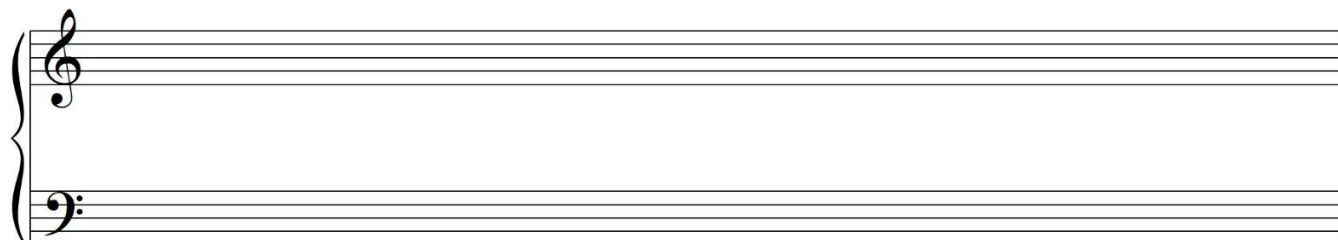
8.

- Μέτρο:2/4
- Αρμονικός ρυθμός: ήμισυ.
- Αρχική τονικότητα: Ντο μείζονα (ανοιχτή θέση 3ης).
- Τονικότητα μετάβασης **με διατονικό τρόπο**: μιb ελάσσονα
- Σύνολο μέτρων:4
- Τελική πτώση: τέλεια αυθεντική.

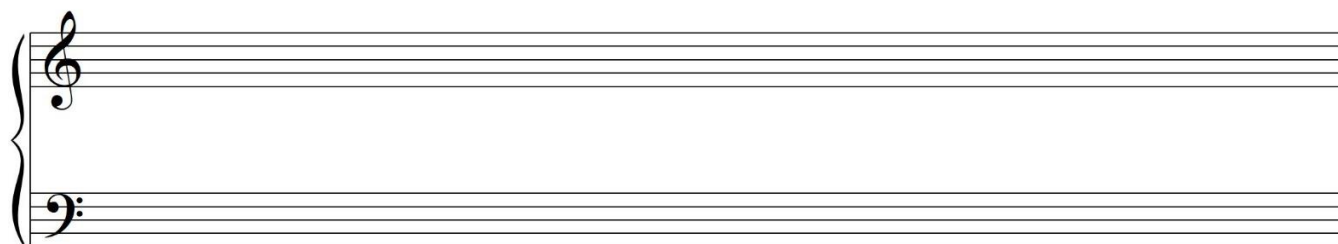

- Μέτρο:
- Αρμονικός ρυθμός:
- Αρχική τονικότητα:
- Τονικότητα μετάβασης:
- Σύνολο μέτρων:
- Τελική πτώση:

- Μέτρο:
- Αρμονικός ρυθμός:
- Αρχική τονικότητα:
- Τονικότητα μετάβασης:
- Σύνολο μέτρων:
- Τελική πτώση:

- Μέτρο:
- Αρμονικός ρυθμός:
- Αρχική τονικότητα:
- Τονικότητα μετάβασης:
- Σύνολο μέτρων:
- Τελική πτώση:

Ακολουθούν θέματα πανελληνίων

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΑΡΜΟΝΙΑΣ

Ε' ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Ε1: ΕΡΩΤΗΜΑ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΔΟΣΜΕΝΗΣ ΜΕΛΩΔΙΑΣ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία σε σύστημα δύο πενταγράμμων.

Ζητείται η τετράφωνη εναρμόνισή της με δύο φωνές ανά πεντάγραμμο και η αναγραφή των αρμονικών συμβολισμών κάτω από κάθε σύστημα πενταγράμμων.

Andante

(Μονάδες 30)

Ε2. ΕΡΩΤΗΜΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΙΚΗΣ - ΠΤΩΤΙΚΗΣ ΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΟΧΗΣ

Δίνεται η τονική συγχορδία της αρχικής τονικότητας.

Ζητείται να δημιουργήσετε αρμονική διαδοχή, ξεκινώντας από την τονικότητα της Φα μείζονας και υλοποιώντας τέλεια πτώση στην τονικότητα της Μι ελάσσονας (δεν απαιτείται η επικύρωση της αρχικής τονικότητας με πτώση). Ο αρμονικός ρυθμός να κυμαίνεται από τέταρτο έως μισό παρεστιγμένο. Να γράψετε από κάτω τους αρμονικούς συμβολισμούς.

(Μονάδες 12)

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

3

5

7

9

11

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

! Δείτε μια ενδιαφέρουσα πτώση

Гарм
Nro+

6 9
I4 V7

I 7 6
V IV4

I 4-3

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

4

7

10

13

16

ΖΗΤΕΙΤΑΙ:

Να εναρμονισθεί η μελωδία αυτή σε τέσσερις (4) φωνές.

15

iv6 (Δαν.) I6/4 V i6/4 V/IV IV6/4 (Δαν.) I

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

3

6

9

12

15

12 Σεπτεμβρίου 2019

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

4

7

10

13

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

14 Σεπτεμβρίου 2018

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017
ΚΟΙΝΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

15 Σεπτεμβρίου 2017

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016
ΚΟΙΝΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

15 Σεπτεμβρίου 2016

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

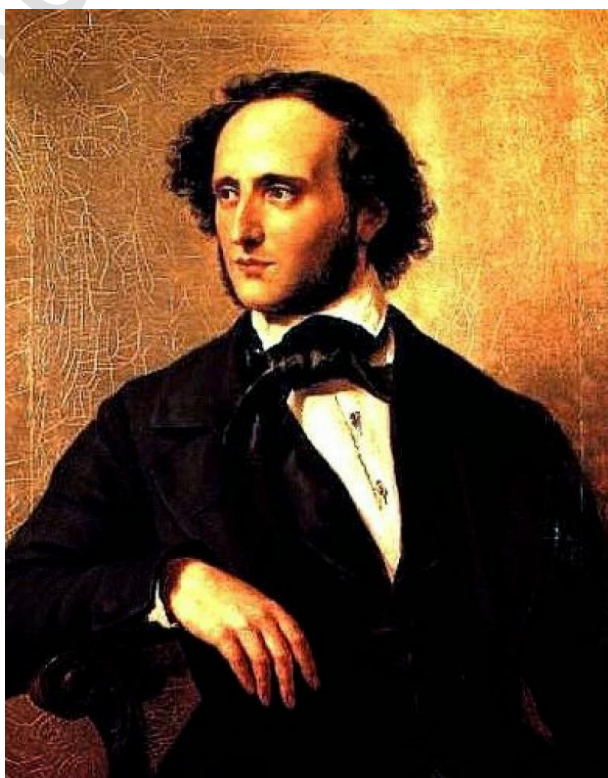

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΔΕΥΤΕΡΑ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Φέλιξ Μέντελσον Μπαρτόλντι

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Ενδεικτική λύση Κ.Ε.Ε.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2013
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Moderato

5

9

13

Pyotr Ilyich Tchaikovsky

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΡΙΤΗ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Moderato

4

7

10

13

KENTRIKH EΠITROPΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Moderato

4

7

rit.

a tempo

10

13

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται η παρακάτω μελωδία:

Andante

4

7

10

12

rit.

Ρόμπερτ Σούμαν

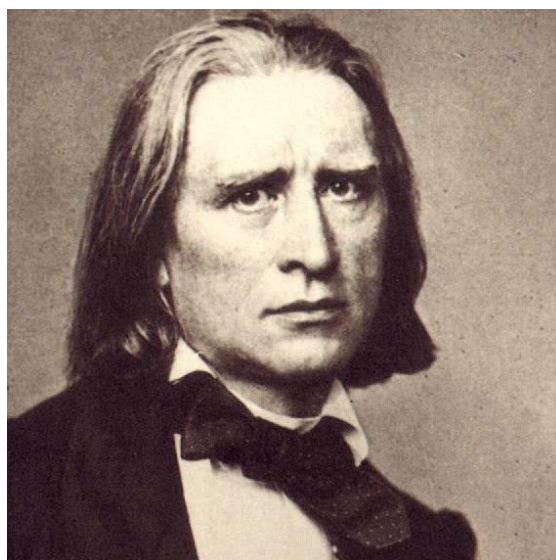

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ**

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

Φραντς Λιστ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

$\text{♩} = 68$

mf

f *p*

mp *rit.*

Giuseppe Fortunino Francesco Verdi

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

Moderato

3

6

9

12

15

Γιόχαν Στράους

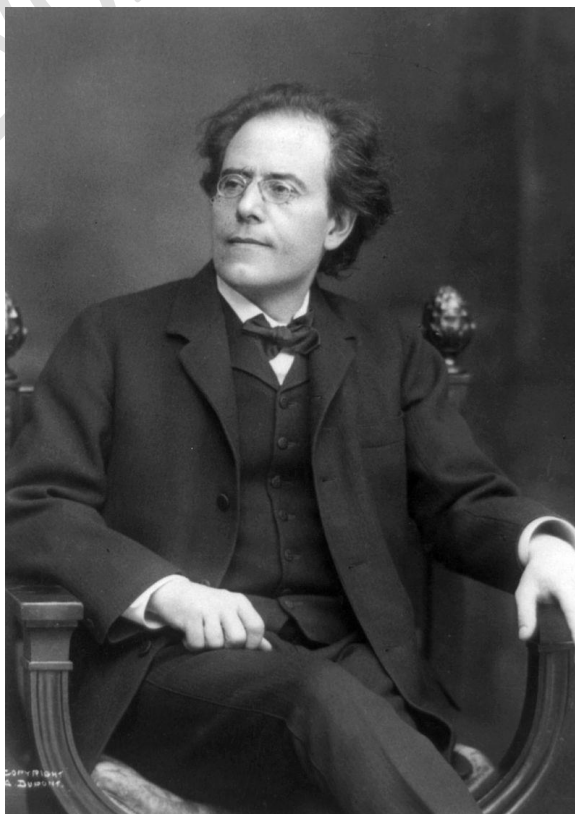

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

Γκούσταβ Μάλερ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΔΕΥΤΕΡΑ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΜΠΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΜΟΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

Ρίχαρντ Βάγκνερ

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΜΟΝΙΑ**

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

Domenico Scarlatti

ΠΕΜΠΤΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 2001
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΜΟΝΙΑ

Δίνεται το παρακάτω θέμα (μελωδία):

Poco Allegretto

1

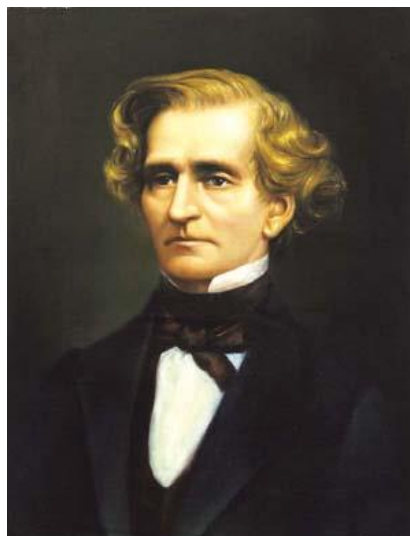
4

7

10

13

BERLIOZ HECTOR

Περιεχόμενα

Μάθημα 1 ^ο	1
Επανάληψη στις κλίμακες	1
Μάθημα 2 ^ο	2
Ας κάνουμε μια επανάληψη	2
Μάθημα 3 ^ο	7
Χαρακτηριστικές συνδέσεις συγχορδιών	7
Μάθημα 4 ^ο	10
Επιλογή βαθμίδων	10
Δανεισμοί-Ο ανάμεικτος μείζονο-ελάσσονας τρόπος	16
Μάθημα 5 ^ο	18
Μελωδικός ελάσσονας	18
Μάθημα 6 ^ο	20
Εναρμόνιες μετατροπές	20
Μάθημα 7 ^ο	21
Ντιμινουίτα	21
Μάθημα 8 ^ο	24
Παρενθετικές (V, VII, VIIdim)	24
Μάθημα 9 ^ο	27
Αλυσίδες	27
Μάθημα 10 ^ο	32
Συγχορδίες αυξημένης 6ης	32
Μάθημα 11 ^ο	34
Ναπολιτάνικη	34
Μάθημα 12 ^ο	39
Όξυνση 5ης	39
Βάρυνση 5ης	39
Ας συνοψίσουμε χαρακτηριστικές περιπτώσεις μετατροπών	40
Μάθημα 13 ^ο	43
Καθυστερήσεις	43
Μάθημα 14 ^ο	45
Επερίσεις ή αποτζιατούρες	45

Μάθημα 15ο.....	46
Διαβατικοί.....	46
Ποικίλματα.....	46
Προηγήσεις ή προηγήσεις	46
Εκφυγές.....	46
Μίμηση	47
Μάθημα 16ο.....	48
Αρμονικός ρυθμός	48
Μάθημα 17ο.....	50
Πώς λύνω μελωδία	50
Βήμα – βήμα το θέμα του 2020.....	52
Βήμα – βήμα το θέμα του 2019.....	55
πτωτική-μετατροπική αρμονική διαδοχή.....	58
πτωτική-μετατροπική αρμονική διαδοχή (ασκήσεις)	67
Ακολουθούν θέματα πανελληνίων.....	70

